

Przemysłowiec

TYGODNIK POPULARNY DLA SPRAW TECHNIKI I PRZEMYSŁU

Prenumerata wynosi:

w Austrii:
miesięcznie..... K 120
kwartalnie..... 350
rocznie..... 14—
w Niemczech:
kwartalnie..... M 360
rocznie..... 14—
w Królestwie polskiem:
rocznie..... rubli 6—

Redakcja i Administracja
Lwów, paśaz Hausmana 9.

Przedruk z Przemysłowca
dozwolony jedynie za
podaniem źródła.

Wykodzi w każdą
sobotę rano.

Ogłoszenie (inseraty)
od jednej wiersza jed-
nej szpalty drobnym
drukem (petit) 40 h.

NUMER POWYDZNYCZY 40 h.

Prenumeratę miejscową i zamiejscową oraz ogłoszenia przyjmuje: Biuro dzienników Sokolowskiego, Lwów, Paśaz Hausmana 9.

*** * * * Redaktor naczelny: Inżynier cywilny Edmund Libański. * * * * *

TREŚĆ: Nr. 7. zawiera następujące artykuły:

1. Kartel naftowy (§).
2. Sprawy techniczne: Nasze mieszkania i samo-pomoc lokatorów (dok.) (—) — O motorach gazowych zsych. (Inż. B. Bielekstein) — Poszukiwanie żył kruszców, metodą elektryczną (St. Zm).
3. Sprawy przemysłowe: Wystawa przemysłowa w Brzeżanach. — O reklamie w rozwoju przemysłowym.
4. Kronika techniczna i przemysłowa.
5. Pouczenia i przepisy.
6. Wynalazki i konkursy: Co warto wynaleźć? (ciąg dalszy) — Kobiety na polu wynalazków (dok.) — Konkursy — patenta.
7. Informacje w pytaniach i odpowiedziach.
8. Wakujące posady.
9. Głosy z kraju.
10. Bibliografia.
11. Korespondencja Redakcji.
12. Rozmaitości.
13. Co i gdzie wyrabia się w kraju?
14. Fejleton: Z postępu techniki i przemysłu (Inż. Edmund Libański).

Do czytelników!

Donosimy że Redakcja „Przemysłowca” od 1. grudnia br. znajdując się będzie w paśazu Hausmana I. 9. W oknach pomieścimy całą wystawę, wszelkich nadsyłanych nam próbek **wyrobów krajowych**; co do których podawać będziemy w piśmie fachowe **informacje**; na pożytek tak producentów jak i konsumentów.

Z następnym numerem rozpoczniemy w dziale „wynalazków” druk zajmującej rozprawy:

„PERPETUUM MOBILE”

objąsnionej licznymi rycinami, wykonanych i projektowanych pomysłów wynalazczych, od czasów najdawniejszych do obecnych.

Rozpoczniemy również druk: „Zestawienia piodów surowych krajach” i **sposobów zużytkowania tychu w przemyśle.**

Redakcja

Kartel naftowy.

(Rabunkowa gospodarka. — Petrolea. — Lichwa naftowa — Samopomoc producentów. — Anarchia w produkcji. — Ustawa kartelowa).

Dnia 7. b. m. weszła w życie nowa organizacja ekonomiczna, która niezawodnie wywrze nader doniosły wpływ, na sytuację jednej z najważniejszych gałęzi naszej produkcji.

Mamy na myśli kartel naftowy.

Wywołał on cały szereg sprzecznych sądów w naszej opinii publicznej, która pozbawiona głębszego zrozumienia stosunków naszego przemysłu naftowego, zarówno skora do panegiryków pochwalnych, jak i do złorzeczni, nie zdołała dotąd zdobyć się na rozumnny sąd w jednej z najważniejszych kwestji naszego życia ekonomicznego.

Rabunkowa gospodarka i nader obfite wybuchy nafty w Boryslawiu spowodowały bardzo ostre przesilenie w naszym przemyśle naftowym.

Ceny nafty spadły do 21 kor. za cetnar, wobec czego o pokryciu kosztów produkcji a tem mniej o jakimkolwiek zysku przedsiębiorcy nie mogło być mowy. Powstała prawdziwa panika na rynku naftowym, podniecana nadto tem, że większe kopalnie, celem zdobycia kapitału obrotowego sprzedawały produkt za jakakolwiek cenę i w ten sposób przyczyniały się do dalszego obniżania ceny. W końcu brak rezerwoarów uniemożliwiał gromadzenie zapasów i obniżyć cenę produktu.

Wobec zupełnej obojętności rządu centralnego, wyłomaczejnie tem, że chodziło tylko o przemysł galicyjski, jak również wobec braku zrozumienia u sfer decydujących w kraju — nic dziwnego, że akcyje pozostawiono w zupełności producentom i sprzedawcom, dla których istniał jeden tylko wzgląd: chwiliowy interes własny, obojętnym był zaś w zupełności interes ogółu i wzgląd na przyszłość przemysłu naftowego.

Kartel naftowy zawarty został na 4 lata, t. j. do 30. kwietnia 1907. Głównym,

a raczej jedynym jego celem jest po dnieśnieniu ceny nafty przez skontyngentowanie produkcji i organizację sprzedaży. W tym celu zostaną w Wiedniu i Budapeszcie założone specjalnie biura ewidencyjne, a poszczególne rafinerjom przydzielone najbliższe leżące okręgi zbytu. Organizacja ta pozostaje w ścisłym związku z powstałą w zeszłym roku organizacją producentów „Petrolea”, która zobowiązała się, według oznaczonej skali cen, dostarczać produktu surowego skartelowanym rafinerjom, obowiązany nawzajem do wyłącznego pokrywania swych potrzeb w „Petrolei”.

Skutki tego kartelu objawiły się bezpośrednio po jego zawarciu. Już w czasie rokowań przedwstępnych cena nafty poszła w górę. Zwykle ta była zrazu zupełnie uzasadniona, ceny bowiem poprzednie nie pokrywały kosztów produkcji i przedstawiały się w całej pełni jako przymusowe, spowodowane przesileniem. Stosunki te zmieniły się jednak bezpośrednio po wejściu w życie kartelu naftowego, którego najpilniejszym zadaniem było podniesienie ceny nafty o 14 koron na cetnarze, czyli w handlu detalicznym o 10 groszy na litrze.

Lichwa w naftowa na wielką skalę, oto pierwszy znak życia organizacji, po której spodziewano się uregulowania produkcji i uzdrowienia istniejących stosunków! (Dok. n.) (§)

Sprawy przemysłowe.

Wystawa przeglądowa przemysłu krajowego w Brzeżanach.

Przechodząc jak najkrócej zwracając uwagę okazy wystawowe, mamy następujących wystawców do zanotowania.

I. W dziale przemysłu drzewnego: Ra-decki z Brzeżan i Eisenbart ze Lwowa

meble i inne wyroby, fabryka Christofa ze Lwowa — żaluzje pątyczkowe. Piątkiewicz z Tarnopola — ozdobne ramy do obrazów, szkoła zabawkarska z Jaworowa rozliczne zabawki z drzewa.

2. Z przemysłu metalowego są do zainotowania: znakomite wyroby siatkowe i artystyczne z żelaza, które wystawiała znana fabryka krakowska J. Góreckiego, a więc latarnie, kasety, wiszące, fotele fryzyerskie, wyborne łóżka ze sprężynowymi materacami itd. — bardzo piękne zabawki z blachy przedstawił blacharz K. Gaertler ze Lwowa. Wyborne wagi, wystawił ślusarz Stankiewicz ze Lwowa — pługi, sieczkarnie, parniki, sikawki itd. Faranowski z Podhajec i Fröhlich z Nowego Sącza — wreszcie wyroby z zakresu gorzelnictwa, prasy do oleju, młynki itp. znana fabryka Bredta w Otyniu.

Powozy i wózki nadesłało pięciu wytwórców, a to Pawluk z Brzeżan, Siviński ze Stanisławowa, Likendorf i Sienkiewicz ze Lwowa i kraj. szkoła kołodziejska z Kamionki strumiłowej.

3. W dziale wyrobów włóknistych i odczyty przedstawiono wiele okazów. Wyroby futrzane, przesał Wroński ze Lwowa, który, korzystając z nadchodzącego sezonu zimowego, dużo artykułów zaraz na miejscu sprzedał. Domowy przemysł tkacki w Kosowie nadesłał charakterystyczne długowłose koce, fabryka Zajączka i Lankosza w Kępcach — kocyki, sukna, szewioty itp., S. Fichman z Rohatyna grube sukna, gunie i koce. Mięgowicz z Korczyna wyborne tkaniny lniane i bawełniane, Towarzystwo tkackie w Glinianach kilimy, zapaski, portyery, chodniki. Fabryka Lewenthala, Rapaporta i Gansa w Przemysłu kołnierzyki, mankiety i półkoszulki. „Spółka halitów krajowych” we Lwowie — płaszczki, guńki charakterystyczne, czapeczki i serdacki, lwowski Towarzystwo pań, guziki do bielizny. Szkoła hałciarska w Makowie przedmity artystycznym haftem zdobione, narzędzie koronki i hałciarskie wyroby ze szkół koronkarskich w Bobowej i Jawo-

rowie, i z prywatnych szkółek w Putyatyi wycarbił i Psarach. Z Myślenic przystawo wyrabiane tam i obecnie w wyrobie znacznie ulepszone, kapelusze pilśniowe a Towarzystwo powoźnicze z Radymna i subwencyonowana przez kraj pracownia powoźnicza E. Wegnera w Striju wystawiły całe kolekcje posrtonków, lejc, uździeniec, przyborów dla siraży pożarnych, hamaków i innych wyrobów siatkowych.

5. Wyroby ceramiczne i szklane wystawiła znana fabryka pieców A. Wernera w Glińsku i kafłarz Iwankiewicz z Raju pod Brzeżanami — cegły i rurki drenarskie fabryka „Karol” w Polance pod Krósnem, oraz cegielnie w Sławentynie i Dunajowie — bardzo piękne zdobione naczynie J. Pałkowski z Kołomyi. K Lewicki ze Lwowa malowaną we własnej, z funduszu przemysłowego, popartej pracowni, porcelaną z ornamentacją na motywach swojskich, oraz wyroby gliniane, zdobione rozkiem na wzór wyrobów ludowych na Podolu — huta w Rohaczynie (pow. Brzeżański) wyroby ze szkła. (C. d. n.)

O reklamie w rozwoju przemysłowym.

„Droga do bogactwa wiedzie przez czernidło drukarskie”.

Rzut oka na dzisiejszy stan reklamy i porównanie go, ze stanem reklamy przed laty dziesięć, daje doskonały pogląd na obrazy różnyż życia zarobkowego. Poucza nas zarazem o wzroście potrzeb producentów i konsumentów, o potęgającym się dążeniu ludzkości do doskonalenia potrzeb ducha i ciała, o usilowaniach podniesienia dobrobytu i zbytku.

Reklama jako taka stała się wiedzą, najskuteczniejsza reklama zaś podniosła się do rzędu sztuki. Coraz wyraźniej zaznacza się dążenie do ustanowienia stałych zasad dla reklamy, coraz ogólniej rozpowszechnia się poznanie, że i do reklamy potrzebna jest metoda.

Przy dzisiejszym stanie reklama i nie wystarczy już, by fabrykant lub kupiec traktował ją jako rzecz uboczną, lecz musi on skoncentrować na nią uwagę, jeżeli chce pozostać na wyżynie nowoczesnego życia przemysłowo-handlowego lub jeżeli pragnie wyżynę tę osiągnąć.

Reklama dobrze obmyślana i konsekwentnie przeprowadzona stać się może wielką potęgą.

Gdy rzecz reklama o wana, jest przedmiotem koniecznym potrzebom, to łatwiej skutek da się osiągnąć. Inaczej rzecz się ma jednak, gdy trzeba publiczność zagraża dla nowego artykułu, gdy trzeba przekonać o jego dobroci, lub przewyciężyć przesady. To da się dokonać tylko zapomocą wytrwałej reklamy.

Niejedni dzielni fabrykant, niejedni genialni wynalazca pucili w obieg przedmiot nadzwyczaj użyteczny; sami przekonani są o doskonałości swego wyrobu i o tem, że publiczność kupowałaby go niechętnie, gdyby tylko przekonać ją o jego dobroci.

Jak należy szybko i bez wielkich kosztów, świadomości tej udzielić publiczności, to pytanie, które rozstrzygnąć potrafi tylko doświadczony fachowiec

Dla przemysłowca reklama jest tem, czem sternik dla okrętu. Siła potrzebna jest, para jest w maszynie, wszystko jest w porządku, wszyscy majątkowie na swych stanowiskach, a jednak nie można wyruszyć, zanim doświadczony i dzielny kierownik nie stanie u steru. I tak niejedni fabrykant wywarzał towar, który z natury rzeczy musiałby mieć odbyty, miał dzielny personal kupiecki i dobrych podrózników, a jednak brakło popytu, a to dlatego tylko, iż brakło łączności między producentem i konsumentem, a łączność tę stanowić może tylko w właściwie zastosowana reklama. (C. d. n.)

EDMUND LIBAŃSKI.

Ze świata postępu techniki i przemysłu.

(Przez Alpy. — Walka w podziemiach. — Montenis. — Gothardt. — Bohaterski inżynier. — Dwadzieścia tysięcy metrów tunelu. — Simplon — Przy wierceniu skał. — Armata sztrawna. — Zwycięstwo pokoju.)

(Dokonczenie).

A obecnie tam na lodowcach czających się przepychem malowniczych elektrowych szczytu „Jungfrau” — 4177 mtr. nad poziomem morza — wiek XX, położony pragnie znanie zwycięskiej techniki i kultury — znak ujarznienia sił przyrody.

Hymny brzmiały, gdy kilka dziesiątek

lat temu na „Semmering” nałożono żelazne jarzmo szyn i parowy rumak popędził na brzegi Adry.

Z jaką to dumą, obchodząco tę chwilę, gdy wyciężona praca mózgow, maszyn, tysięcy rąk robotycznych przedarła granity góry Gotharda i tam, pod złomami skał w głębiach tunelu rozległ się świst lokomotywy!

A z początkiem nowego wieku faktem dokonany staje się „kolej w obłoki” — tak bowiem nazwać można ten szlak kolei do wysokości 4000 mtr.

Rozległy, wspaniałe, upajające pięknem krajobraz, rozciągający się przed oczyma turystów ze szczytu „Jungfrau” stanie się dostępny wszystkim.

Dolychczas tylko, wytrwali śmiałowcy mogli ryzykować wspinanie się po lodowcach — żmudne wędrowki wśród przepaści i pół śniegu a w końcu niebezpieczne przeprawy, na sam szczyt, ścieżką 18 do 10 cmtr. szeroka, między pionowemi skałami lodu. Zwykły śmiertelnik, mógł tylko u stóp

podziwiać majestatyczny widok, lśniących lodów i szczyt ich obłoczny.

W niedługim czasie jednak po krótkiej, czarującej widokami, pełnych kontrastów, podróży, stanąć będzie mógł u szczytu — u szczytu, z którego obejmie okiem wielki malowniczy płat ziemi w krąg na 230 km.

W wysokości 4166 m. nad Lwowem ujrzelibyśmy „żałobną wdowę polskiego narodu” Warszawę i gród podwawelski, ścielącą się po za łańcuchami Beskidów, kraj Arpada i na wschód, hen... po za podwójnymi kordonami zabrane ziemi polskie!... kraj dumek, atamanów, szumek: „Ukraine”.

Widoki ze szczytów gór mają nieprzearty, pociągający urok!... W dali i głębi, mgłą spowite całe kraje, szaro-zielone plamy, tak daleko odsunięte powszednie życie i te spłoty wzruszeń wielkie i ważne w dolinach a tak majęcaje na szczytach — myśli i uczucia, budzą się czystsze i szlachetniejsze w olśniewającym zachwycie.

Bo zawsze ze szczytów, słzy głęby wielkich prawd świata, z Parnasu były

Sprawy techniczne.

Nasze mieszkania i samopomoc lokatorów.

(Dokończenie.)

Dziwią się nieraz mieszkańcy tych apartamentów, dlaczego ktoś z delikatniejszych członków rodziny zapada na zdrowiu, pomimo, iż mieszkanie jest zdrowe, przestronne, okna wychodzą na świeże powietrze, słowem przestrzega się wszelkich warunków higieny. A nikomu nie przyjdzie na myśl, że w tym domu o kilkanaście metrów niżej, mieści się może kilka lub kilkanaście ludzi chorych na płucą i wydziałających z każdym oddechem i kaszlem tysiące zarazków.

Najwyższy czas, aby zrozumiano wreszcie tę najprymitywniejszą zasadę zdrowia publicznego, wymagającą, aby nie spychano razem w jednym i tym samym domu zdrowych i chorych; najwyższy czas, aby urządził budowniczy, zakazał urządzania mieszkań w suterenach, najwyższy czas naskaże, aby przystąpiono do budowy domów dla ubogiej ludności, domów do których zastosowałyby, wszelkie przepisy nowoczesnej higieny mieszkalnej. Jest to jedyny sposób izolowania chorych od zdrowych, zapobiegania szerzeniu się bakterii tuberkulicznych i zmniejszenia liczby chorych wśród ubogiej ludności. Budowanie takich mieszkań dla ubogiej ludności jest dziś nie tylko kwestją socjalnej reformy, ale również kwestją higieny społecznej.

W tej dziedzinie winni zabrać głos sami lokatorowie — i to głos dośny, zwłaszcza obecnie, gdy pomieszkania stają się coraz droższe i średnia klasa skazana jest na zamieszkanie, coraz gorszej niehygienicznej ubikacji.

Należałoby utworzyć Związek „lokatorów” jak samopomocy społecznej, rząd nie zapomniał wszystkich potrzeb i żądań, jeżeli sama ludność nie objawi legalnie swoje

pragnienia i nie przywołuje gruntu dla zarządzeń państwowych.

Wzrost miast wywołuje bardzo naturalnie brak i drożyznę mieszkań. Czy przelieźto co, celem usunięcia tego zła?

Najzupełniej nie.

Siedzimy i czekamy, kiedy to cudem pojawią się zdrowe i tanie mieszkania. A rzeczywistość gmina nawet nie wie, czy mieszkania rzeczywiście są drogie, czy można je uczynić tańszymi i w jaki sposób.

Podnosimy więc głos w sprawie zdrowia i dobra społecznego — w kwestyi, która jest kwestyą techniki i higieny nieodłącznej w tych sprawach; gdy rozchodzi się o zdrowie nasze. (Δ)

O motorach gazowych z generatorami ssącymi.

Jak wiadomo, to maszyna parowa, przeważnie dziś panująca wśród motorów, napotyka w ostatnich czasach na tak silną konkurencyję ze strony innych systemów, że wszecławładnie jej panowanie mocno chwiać się zaczyna.

Jednym z najgroźniejszych przeciwników maszyny parowej jest motor gazowy. W początkach swego rozwoju, urządzony tylko dla gazu świetlnego, wyzyskiwał motor gazowy już wtedy, daleko więcej ciepła z zawartego w paliwie, aniżeli maszyna parowa. Podczas bowiem, gdy najlepsze maszyny parowe, zamieniały na pracę użyteczną co najwyżej 12-17%, ciepła zawartego w węglu (a zatem 88-84%, traćcio się na marnie), zamieniają dobre motory gazowe 25-33% ciepła zawartego w paliwie na pracę. Jak długo jednak używano do tych motorów wyłącznie gazu świetlnego, tak długo konkurencyja z maszyną parową nie była znaczna. Najpierw bowiem urządzenie takiego motoru zależało od tego, czy w danym miejscu był zakład do wytwarzania gazu świetlnego, a więc możliwe było co najwyżej w tych miastach, które mają gazownię, a powtórę gaz świetlny jest materya-

łem znacznie droższym od węgla. Pomyślano więc o tem, czyby nie można poruszać motoru gazowego jakim tańszym gazem i czyby nie dało się uniezależnić go od gazowni. Innymi słowy, starano się zbudować przyrząd, któryby wytwarzał na miejscu odpowiednią ilość gazu potrzebnego dla motoru. Usiłowania zostały uwieńczone pomyslnym skutkiem, wprowadzono do przemysłu takie przyrządy, zwane generatorami, i odąd motor gazowy opatrzone generatorem, który daje się wszędzie ustawić, a zajmuje mało miejsca, wystąpił do walki z maszyną parową. Ponieważ więc, każdy dziś rozszerzający się lub nowopowstający zakład przemysłowy, powinien dobrze obmyśleć i zastanowić się, jaki system motoru ma zastosować, aby przy najmniejszych kosztach skutecznego całego zakładu była jak największa, przeto przedstawiamy korzyści i wady motoru gazowego z generatorem, przedstawiamy działanie generatora i podamy ogólne wiadomości o kosztach takiego motoru. Jest to tembardziej potrzebne, że pod tym względem, panują z powodu konkurencyi w przemyśle, najsprecyzniejsze zdania.

Już przed dwudziestu laty, wynalazł Anglik Dowson używany dziś powszechnie, sposób wytwarzania gazu generatorowego dla motorów — przez niezupełne spalanie węgla. Wprawdzie przedtem używano takich gazów do ogrzewania, ale podczas gdy przy ogrzewaniu, chodzi głównie o wytworzenie jak najwyższej temperatury, starał się Dowson otrzymać gaz możliwie zimny, gdyż tylko taki nadaje się bezpośrednio do celów motorycznych. Uzyskał to w ten sposób, że do pieca, gdzie się żarzyły węgle, doprowadzał nietyko powietrze, ale wciąkał także większą ilość gorącej pary wodnej. W ten sposób otrzymywał w piecu gaz, zwany od niego gazem Dowsona, albo ogólnie gazem generatorowym.

Oto jest pokrótce zasada wytwarzania tego gazu, a urządzenie przyrządu, który do tego celu służy, czyli generatora, jest następujące: W stojącym piecu, napełnio-

kastalskie źródła boskich matchnień, ze szczytów zstępował w doliny, wiewły reformatorzy ludzkości.

W góry! — jak najwyżej! — bliżej przepojonego blaskami błękitu, do tych przestronnych, odświeżających tchnień, rwie się dusza i tęskni wśród wyczerpującej pracy współczesnej.

Gdy więc zapytamy: po co tyle żełaznych zabeblonych wstęg wspina się ku wiecznym śniegom, — znajdziemy odpowiedź w tej tęsknocie, do piękna przyrody, w tej tęsknocie za wielką ciszą; swobodą, dla zapomnienia codziennej szarej dołi.

Nie tylko podróźomania stworzyła te komunikacje i nie spekulatywność kapitału.

I rzecz szczerzeglona — w żadnym kraju technika nie stanęła tak swawo na usługi ludzkości, jak w Szwajcaryi

Para i elektryczność, jak czarodziejki z bajek, wiodą setki i tysiące, bezpiecznie na te karkołomne, dumne, strzeliste głązy i przynaczą trzeba, że nie mała w tem zasługa zapobiegliwych Szwajcarów.

Mały kraik, wolni, przemysłowi i pracownicy mieszkańcy, ściągają setki tysięcy obcych rok rocznie, umięją uprzyjemnić im pobyt, pokazać wszystko — i to, co przemyśli ich gromadzi — i to, czem przyroda ich hojnie obsypała...

O Szwajcaryi też mówi legenda:

Gdy Stwórca wyznał z raju człowieka, rozkazał aniołom, by cudny ogród przynieśli do nieba. Aniołowie wzięli wielką białą chustę, a złożony w niej wszystko troskliwie, podążyli ku niebu z powrotem.

Gdy przelatywali po nad Alpy i ujrzeli w dole błękitnie, lśniące lodowce, jeden z aniołów, zdumiony cudnym widokiem, opuścił trzymany różek chusty i... cząstka raju wysunąwszy się, spadła między świat lodowców...

Nie dziwiwa więc, że tyle tysięcy z całego świata, rok rocznie nawiedza Szwajcaryę.

Być może, że nie wszystkich ciągnie chęć poznania piękna przyrody, bardzo często skłaniają do podróży inne przyczyny;

gdyby jednak nie było możności, łatwości, taniości podróźowania, gdyby nie te udogodnienia komunikacyjne, aż na wysokość kilku tysięcy metrów nad poziomem morza, to nie byłoby i potrzeby tej i podróże dla napawania się pięknem krajobrazów, czarem przyrody, nie istniałyby wcale.

Pod tym względem, jest nasz kraj bardzo upośledzony, wprost nie ma linii, służących turystom i dla tego tak mało go znamy i tak nie wiemy jakich czarów i piękna jest pełen!

Nie tylko Tatry, ale cały Beskid kryje tysiące uroków — ale bez dogodnych połączeń i komunikacji nie ma podróży dla samej podróży, tak! jak też nie było jej w starożytności i wiekach średnich.

Chęć podróźowania, poznanja krajów, czarów przyrody, widoków, wyrósła, jako następstwo udatnowania komunikacji.

Estetyczna rozkosz, którą wzbudza piękno przyrody, to rzeczywiście uczucie nowożytne, rozszerzające się coraz bardziej pod wpływem demokratycznego ducha czasu.

nym aż do góry, żarzy się gruba warstwa węgla; obok stojący niewielki kocioł wytwarza parę wodną, smoczek, czyli injektor miesza tę parę z powietrzem i powstają w ten sposób mieszaninę pary i powietrza przeciska przez rozżarzoną warstwę węgla w piecu. Tutaj więc tworzy się właściwy gaz. Ponieważ jednak gaz ten jest stosunkowo za gorący (500°C), więc przechodzi potem do osobnego naczyńca z wodą t. zw. hydrauliczki, gdzie się chłodzi, a nadto ponieważ przy tworzeniu się porywa ze sobą z pieca i prochu, popiół itp., więc w jeszcze jednym naczyńcu t. zw. skrubberze (ewentualnie są dwa naczyńca do czyszczenia), pozbawia się tych zanieczyszczeń, i dopiero oczyszczony idzie do zbiornika (gazometra), a ślad do motoru.

Ponieważ para, która zmieszana z wodą wchodzi pod prasę, ma dosyć znaczną prężność, przeto w całym generatorze panuje, dosyć znaczne ciśnienie i dlatego ten, do niedawna powszechnie używany system nosi nazwę generatorów tłoczacych. Z biegiem czasu uległ generator tłoczacy, rozmaitym ulepszeniom, a naturalnie trzeba było także szeregu doświadczeń, aby motory gazowe, które przeznaczone pracowały gazem świetlnym, dostosować do nowego rodzaju paliwa.

Dziś generator tłoczący odpowiada wszelkim wymaganiom i może służyć od dziesiątek do tysięcy koni parowych. Np. na wystawie r. 1902 w Dusseldorfie był wystawiony motor gazowy o sile 1200 HP. z generatorem tłoczącym, pochodzący od firmy niemieckiej „Gasmotorenfabrik Deutz”, która na polu motorów gazowych, położyła największe zasługi.

Mimo wielu zalet ma jednak generator tłoczący i swe wady. Przedewszystkiem mamy tu znaczne straty ciepła i gaz, który tworzy się o wysokiej temperaturze, chłodzimy później w hydrauliczce, a więc tracimy zupełnie jego ciepło. Nadto przy niezupełnym spalaniu węgla, wywiązują się gazy trujące, gdyby więc jakiegokolwiek rury lub przewody w generatorze (np. rury łączące generator

ze skrubberem, skrubber z motorem itp.) były w jakichś miejscach nieszczelne, natychmiast w tem miejscu uchodziłby gaz na zewnątrz, gdyż — jak wiemy — cały generator jest pod znacznym ciśnieniem.

Dlatego wielkie zainteresowanie wzbudziły w świecie przemysłowym wprowadzone od paru lat generatory ssące. Dla dokładności dodać należy, że generatory te, nie wytwarzają nowego rodzaju gazów — błąd, z którym się można często spotkać z tego powodu, że gaz ten nazywają krótko „gazem ssącym” — nowość nie leży tu w rodzaju gazu, ale w zmienionym sposobie wytwarzania, znanego od dawna gazu generatowego. (C. d. n.)

Inż. Bronisław Biegeleisen.

Poszukiwanie żył kruszcowych metodą elektryczną.

Dotychczasowe sposoby poszukiwań zapomocą elektryczności, polegają na badaniu oporu ziemnego prądem stałym i ze względu na zmienność oporu przejścia pomiędzy elektrodami a ziemią, prowadziły częstokroć do mylnych wniosków Pp. L. Dait i A. Williams udało się w ostatnich latach w Walii i Kumberlandzie przeprowadzić korzystne próby poszukiwań kruszcowych, nową przez nich wynalezioną metodą elektryczną.

Osadza się w ziemi, na odległości mniej więcej 200 m. dwa elektrody, a pomiędzy nie włącza się uzwojenie wtórne cewki indukcyjnej. Zmiany stanu elektrycznego ziemi, spowodowane prądem cewki, dają się obserwować na odległości 2 km. od elektrodów.

Kierunek prądów na badanym terenie, sprawdza się zapomocą zwykłego telefonu, również włączonego pomiędzy dwa elektrody, osadzone w ziemi na pewnej odległości i stopniowo przedstawiane w coraz nowe miejsca. Przy jednostajnym składzie gruntu ukształtowanie linii prądów jest prawidłowe. Obecność żyły kruszcowej psuje symetryę i regularny bieg tych linii, skąd

już całkiem pewne można wysuwać wnioski. Jeżeli np. elektrody telefonu są ustawione wzdłuż żyły kruszcowej, wtedy telefon wydaje ton silniejszy, niż w położeniach sąsiednich.

Inżynier, który w Cardiganshire w Walii czynił tą metodą próby, oświadcza, że udało mu się odnaleźć bogate złoża ołowiu i cynku w dawnych kopalniach, które przed wiekami były wyczerpano i zarzucono, jak się okazało, z tego powodu, że złoża te poprzerywane były formacjami kamiennymi. Poprzednie kosztowne próby ku odnalezieniu tych żył poza warstwami kamienia były bezskuteczne. Przy tej sposobności pokazało się, iż stara żyła biegła względem nowej w kierunku asymptoty, nie mogła jej przeto osiągnąć, co geologów w błąd wprowadzało.

Przyrządy potrzebne do tych badań, z wyjątkiem cewki indukcyjnej, są proste i przy pomocy kilku ludzi dają się przemieścić. Prądu dostarcza zazwyczaj przenośna bateria akumulatorów, dostarczająca cecwe około 120 watów.

Przy wielokrotnych próbach tą metodą przedsięwziętych w Anglii stwierdzono, iż znaczniejsze złoża pirytów, cynku, galmanu, cyny i t. p., z nadzwyczajną dokładnością zawsze odnależć można. St. Żm.

Kronika techniczna i przemysłowa.

Instalacja w kraju na 2000 koni parowych.

We wschodniej Galicji jest w jednym miejscu do uzyskania siła wodna na 3000 HP. (koni parowych) — (20 mtr. spadu i 10 m³ wody: minimalnie, latem i zimą).

Na podstawie fachowych badań i studyów na miejscu: koszt całej instalacji hydroelektrycznej wyniesie około 1,200,000 koron. — (Blizsza wiadomość w Redakcyi).

Wystawa międzynarodowa zastosowań spirytusu

odbędzie się we Wiedniu, na wiosnę 1904 r. Rząd austriacki oddaje do rozporządzenia

Nie ma stolicy w którejby w dniu świąteczne nie mknęły w różne strony pociągi spacerowe... wycieczkowe, w bliższe lub dalsze okolice, dostępne dla szerokiach mas ludności, umożliwiające bodaj krótki pokrzepiający odpoczynek na łonie kwitnącej przyrody. Tego nie było dawniej — to jest zaśluga skrzydlatego koła, rowerów, automobilów i t. p. środków lokomocyj!...

Podróżników dla przyjemności stworzył dopiero wiek pracy i elektryczności.

Od Herodota aż do Marko Pola, podróżowało wielu i w ubiegłych epokach, ale widział ich chęć i sama, jaka wiedzie wogóle badaczy przyrody, ludów, krajów, tajemnic, niezwykłych przygód i t. p.

Naród Grecyi, którego poeci i artyści umieli tak niezrównanie oddawać grozę sił przyrody, u których czar piękna ludzkiego ciała stworzył kult natchnień, radości życia — nie odczuwali obiektywnego piękna świata. Tylko piękno materialne, zmysłowe, złączone z człowiekiem wzbudzało tam zachwyty.

Odyseusz rozpatruje swe wrażenia z podróży ze stanowiska, czy mogą przypisać lud obopólnie powrót, a upaja go do niepiamięci tylko śpiew syren...

Martwa, nieosobowa przyroda, była tylko wtedy przedmiotem radości lub podziwu, gdy ożywała ją fantazja, gdy po za nią domyślano się tajemnic, mnożąc bogów i półbogów... dobrych lub złych duchów.

Podobno pierwszym, który wspinał się na góry, dla uradowania się pięknym widokiem, był dopiero w 14-ym stuleciu słynny Petrarca.

Gorączkowy pęd dzisiejszego życia nie szkańców miast, wysuwa na pierwszy plan, potężne materialne korzyści epokowych wynalazków; — oblrzmyj sieci komunikacyjnej, na której krążą towary całego świata — i wysnuwa z tych obwarów wymiany produkcji, handlu i t. d. wnioski o postępie materialnego dobrobytu.

Nie należy jednak wobec tego zapominać i o tych wpływach, które posiadają znaczenie etyczno-wychowawcze.

Miłości dla przyrody, podziwu dla jej piękna, nie nauczą mury szkolne i nie udziela duszne warszaty, wychowawcą trzeba dorastające pokolenie w zrozumieniu tego piękna — ukazywać je nie w obrazach, suszonych okazach, w zbiorach bezdusznych i martwych metodach, ale żywe w barwach i woniach i tchnieniach, odwiecznych tajemnych sił...

Poznanie tego piękna nie będzie wówczas zimnym ształem móżgowym, ale stanie się jasnym trwałym słońcem duszy, płonącym w sercu młodzieńczen, szlachetnie pragnieniami, — stanie się podziwem, wobec majestatu prawdy i piękna.

Rozszerzą się dusze, zapalają czcią dla wielkich tajemnic ducha ludzkiego, głęboką miłością dla geniuszów pracy i wytrwałości, którzy przewodzą pokoleniom, na pomnikowych etapach cywilizacji...

nia komitetu tej wystawy, bezpłatnie pomieszczenia kryte, o powierzchni ogólnej 25,000 m² i park o powierzchni 80,000 m². Wystawa ma na względzie tylko cele gospodarcze i techniczno-naukowe. Wystawienie mają między innymi: pokoje mieszkalne, urządzenia kuchenne, pokoje kąpielowe i t. p. ogrzewanie i oświetlenie spirytusem, lokomobile spirytusowe, silnice spirytusowe itp. W teatrze, uмышленie w tym celu wzniesionym, mają być wygłaszane odczyty naukowe o zastosowaniach spirytusu i o przemśle fermentacyjnym, objaśniane doświadczeniami i obrazami niknącymi. Samozajazdy spirytusowe, czolina spirytusowa, drogi żelazne o popędzie spirytusowym i inne środki komunikacyjne mają być w parku okazywane w ruchu.

O bliższych szczegółach odnosić się należy do „Niederösterreichischer Gewerbeverein“ w Wiedniu I. (Eschenbachgasse 11).

Pouczenia techniczno-przemysłowe.

Wskazówki przy urządzaniu transmisyi.

Koła pasowe powinny być średnicy możliwie największej, obtoczone, z możliwą dokładnością wyśrodkowane i zrównoważone. Tylko tym sposobem zmniejszamy najważniejszy błąd, iż zewnętrzna powierzchnia pasa przebiega dalszą drogę od jego powierzchni wewnętrznej.

Używając koła o dużej średnicy, wygramyamy trojako: 1) w stosunku prostym do zwiększenia szybkości (promień koła uważamy jako ramię dźwigni), 2) lepszy współczynnik skutku użytecznego pracy wskutek poprawionego stosunku promienia koła, do promienia powierzchni zewnętrznej pasa, 3) lepszy współczynnik, gdyż przy większej szybkości prowadząca część pasa nie ma czasu oddziaływać na prowadzoną. Przy szybkości 3 m sek. napięcie w części prowadzonej pasa wynosi $\frac{1}{3}$ napięcia w części prowadzącej, przy szybkości zaś 25 m sek. nawet więcej niż 2% i przez to sprawność użyteczna pasa wzrasta. Najmniejsza średnica koła pędowego powinna wynosić przynajmniej 1 m; wskazówkę powyższą należy stosować w szczególności przy silnicach i przy przekładniach, gdy chodzi o zmniejszenie szybkości. Szybkość pasa może dochodzić do 50 m/sek., z powodu wielkiej siły odśrodkowej, nie używa się kół lanych. Najodpowiedniejsza odległość osi dla pasów wąskich wynosi 5 m, dla szerokich 10 m i wyżej. Przekładni większej od 5:1 nie należy używać, mając stosunek mniej dogodny, używa się długich pasów.

Gdy chodzi o zmniejszenie szybkości, stosuje się pas o $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ szerszy aniżeli w przeciwnym wypadku. Powierzchnia koła pędowego powinna być walcowa, pędzonego zaś — lekko kulista (prowadzona część pasa musi się przedłużać, aby przejść w prowadzącą, koło zaś pędzone z powodu kulistej powierzchni skręca pas, obydwa

te ruchy częściowo znoszą się). Kulista powierzchnia koła służy też do wyrównania niedokładności, które powstają przy budowie koła, ustawieniu i t. d. Po brzegach koła nie powinno być występow, gdyż one nie przynoszą najmniejszej korzyści, a nawet niszczą pas. Brzegi pasa uderzając o występ, stają się miękkimi i nabiegają na dół występ w postaci gwintu stożkowego. Dolny pas powinien być prowadzonym. Jeżeli oś pędzonego koła leży niżej od osi pędzącego (często przy dynamosaznach) i górny pas jest prowadzonym, wtedy przy pędzonym kole słyszy się dźwięczenie. Zapobiega się temu w ten sposób, iż górny pas zamienia się w prowadzący, lub też wyłącza się rowki wzdłuż obwodu pędzonego koła. Przez rowki znajduje ujęście powietrze porwane.

W wiązonych zabudowaniach używa się lekkich pasów podwójnych, gdyż wilgoć źle wpływa na połączenie końców pasa, przy podwójnych zaś pasach, środek wierzchniego pasa przykrywa połączenie końców dolnego i naodwrot. Koła w takich zabudowaniach powinny być o jak największej średnicy, w razie zaś gdy trzeba użyć kół o małej średnicy, to łączą się je zapomocą przetyczki i t. p. lub też zapomocą całego szeregu pasów.

Wynalazki i konkursy.

Co warto wynaleźć?

(C. d.)

Kl. 54. Otrzymywanie z torfa białej masy papierowej. — Kl. 60. Dokładny regulator dla turbin. — Kl. 63. Bicykli, którymi mógł stać gdy nie jest w ruchu. — Kl. 64. Przyrząd do wyciągania korków, które wpadły do butelek. — Kl. 67. Maszyna do polerowania guzików metalowych. — Kl. 70. Przyrząd ręczny do zwilżania i do naklejania marek na kopertach. — Kl. 72. Broń, w której byłoby widocznym, gdy jest nabita. — Kl. 73. Ogniotrwały papier. — Kl. 74. Przyrząd, który by wskazywał w jakiej odległości jest gdzie burza. (Cdn.)

U. Wareg Massalski.

Kobiety na polu wynalazków.

(Dokończenie.)

Największy udział w wynalazkach mają kobiety w Ameryce. Od r. 1809 aż do 1845 biuro patentowe w Waszyngtonie zaznacza tylko po jednym wynalazku rocznie, ale od połowy XIX w. gdy kształcenie się kobiet i ich udział w życiu społecznym wzrosły, wzrosła także potężnie rocznie i stała liczba kobiet wynalazczyń.

Od r. 1809 — 1820 było ich 10, od 1830—1849 było 22, od 1850 — 1860 było 28, od 1861 — 1870 262, od 1871 — 1880 1593, od r. 1881 — 1891—1894 było ich 1031. Ogólna liczba wynalazków pochodzących od

kobiet amerykańskich wynosi do r 1895 razem 3924.

Liczyb te są wybitnym dowodem, że wiadomości łachowe i naukowe, jakoteż zetknięcie się kobiety z życiem publicznem przyczyniają się do rozwinięcia w kobiecie zdolności wynalazczych. Wynika to zresztą także z rodzaju wynalazków.

Gdy kobiety europejskie ograniczają się do zakresu toalet i gospodarstwa, to amerykańki współzawodniczą z mężczyzną na wszelkich dziedzinach. Między wynalazkami kobiet, spotykamy tam i ulepszenia okrętów wojennych, kuchni w okrętach parowych, koł lokomotywy, przyrządów do kolei żelaznej, maszyny do zamiatania ulic itp. — W przemśle maszynowym odznaczyły się również kobiety amerykańskie wynalazkami. Maszyna do czyszczenia bawełny, maszyny do szycia, maszyna do fabrykacji worków papierowych i wiele innych powstały w umyśle kobiecym, a tożsamo podmorskie teleskopy, przedmioty do lecnictwa itp. Amerykańskie biuro patentowe, które prowadzi najlepszą dołochacz statystykę, ułożyło także od r. 1892 podział szematyczny wynalazków. Czytamy tam, że w r. 1892, 1893 i 1894 kobiety były czynne w następujących dziedzinach: przyrządy rolnicze 15*, wynalazki artystyczne 9, wózki dziecięce 6, beczki 4, rowery 2, nowości w budownictwie 22, flaszki 2, kosze i skrzynie 6, zegary i części składowe 3, przyrządy kuchenne 102, przyrządy do nauki 15, kwiaty, rośliny i meble 55, przyrządy do palenia 31, podkowy 3, medyczne przedmioty 23, motory 3, muzyczne instrumenty 63, instalacje wodne 2, dezynfekcja i konserwowanie 2, prase drukarskie i introligatorskie 5, przedmioty do kolei żelaznej 8, firanki 6, przyrządy do szycia i tkanwa 2, przedmioty papierowe 9, przedmioty do teatru 4, artykuły toaletowe 11, lalki i zabawki 27, kuflery i torby 18, maszyny do pisania i ich części składowe 6, maszyny do prania i inne przyrządy do prania i czyszczenia 52, odzież 132 — różne inne 28.

Cytry te i odnośne działy uwidaczniają, że otwierając pola współzawodnictwa pracy dla kobiet — zdobywa społeczeństwo nowe siły duchowe, które przez wieki skazywane były na zanik w ciasnych ramach obyczajów i tradycji jakie przekazywał pokoleniom system wychowania kobiet, na istoty duchowo niższe — od mężczyzn.

L. N.

KONKURS.

Wydział higieny szpitali i przytułków Warszawskiego Towarzystwa Higienicznego, ogłasza za pośrednictwem Delegacji Architektonicznej konkurs na projekt szpitala więziennego.

Budynek szpitalny ma być zaprojektowany murowany z piwnicami, kryty materiałem niepalnym, na 10 łóżek, z oddzieleniem pomieszczeniem dla mężczyzn i od-

*) Cyfry oznaczają liczbę wynalazków (przep. Redakcyi).

Prenumeratę „Przemysłowca“

nadsyłać należy do Administracji Biura dzienników

== Sokołowskiego Lwów, Pasaż Hausmana 9. ==

działem dla kobiet, z możliwością powiększenia pokoi dla chorych do podwójnej ilości łóżek.

Pomieszczenie chorych: 1) Czyste pokoje dla chorych, z których dwa większe, dwa mniejsze i jeden pokój izolacyjny z oddzielnym wejściem od zewnątrz. 2) Pokój operacyjny należący oświetlony około 9 m². 3) Pokój lekarza, w którym mieścić się będzie kancelaria i przyjęcie chorych. 4) Pokój na aptekę, będąca zarazem pomieszczeniem dla felczera w bliskości pokoju lekarza — około 9 m². 5) Ustępny oddzielny dla mężczyzn i oddzielny dla kobiet z pomieszczeniem po jednym sedesie i łazienka, jeden i drugie z oknami od zewnątrz.

Pokoje dla służby: Jeden pokój dla dozorczyni szpitala i jeden pokój dla kucharki i pomywaczki. O ile możebnym się okaże, dozorczyni pomieszczona być winna na parterze, a kucharka i pomywaczka, mogą mieć swój pokój na poddaszu. W razie niemożności dwa te pomieszczenia na poddaszu ulokowane być mogą.

Pomieszczenia gospodarskie: 1) Kuchnia około 15 m². 2) Pralnia z pomieszczeniem na magiel około 15 m². 3) Szpizarnia.

Wejścia do kuchni i mieszkania służby nie mogą być łącznie z wejściem do lokalności dla chorych przeznaczonych.

Powierzchnia pokoi chorych na 1 łóżko: 7½ m² do 9½ m². Wysokość pokoi 4m. Korytarze muszą mieć okna zewnętrzne w podłużnej swej ścianie. Powierzchnia okien w świetle futryny = ¼ powierzchni podłogi, danego pomieszczenia. Ogrzewanie i wentylacja zwykłymi piecami, z wyciągiem wentylatora przez wentylator, umieszczony pod popielnikiem po luftu piecowego.

Niezależnie od budynku szpitalnego požądane jest zaprojektowanie trupiarni około 12 m², w której można by dokonywać sekcji zwłok.

Sąd honorowy składają:

Architekci: *Józef Dziekoński, Edward Lipop, Czesław Domaniwski.* Doktorzy med.: *Jakób Szwajcer i Henryk Bobrzycki.*

Informacje w pytaniach i odpowiedziach.

(Prosimy wszystkich czytelników o współpracownictwo w tym dziale, jakoteż o nadsyłanie informacji z kraju).

Odpowiedź na pytanie 32.

1. W Galicji istnieją jedynie na obszarze ziem polskich, kursa dla prowadzenia cegieł, fabryki dachówek, wyrobów ceramicznych, a to są: „Krajowe kursa dla przemysłu keramicznego w Podgórzu”, których program można na żądanie w każdej chwili otrzymać. W Czechach od 2 lat utworzony został oddział dla przemysłu keramiczno-budowlanego przy c. k. szkole keramicznej w Teplicach.

2. Glinę do zbadania można wysłać pod adresem: inż. Karol Rolle, dyrektor kursów keramicznych w Podgórzu, tam też zasięgnąć można informacji wszelkich dotyczących przemysłu keramicznego, wapiennego i cementowego.

Pytanie 33.

Gdzie i jakiego systemu można mieć prasę dla wyrobu toru. Toru na suchych łakach, wstanie zwyczajnej wilgotnej ziemi, na głębokości 10 stóp; waży w suchym stanie, jeden metr kubiczny do 30 pudów. Dzienny wyrób do 4000 pudów. W jaki sposób wyrabiać koks z toru tanio, i najprostszy sposób, bez wielkich nakładów. Objętość toru i jego ciężar utrudnia przewóz koleją na większą przestrzeń. Czy będzie praktycznie i ekonomicznie zastosowa-

ć koks dla opatu pieców w mieszkaniach jak i parowych kotłów w fabrykach.

Niemirów na Podolu. H. Mastowski.

Pytanie 34.

Czy nie możnaby znaleźć odbiorców w kraju na następujące wyroby: 1) Higieniczne wkładki do obuwia, które dotychczas sprzedawane były w Niemiec; 2) Doskonałe srobyety prowadzone dotychczas z Rumunii.

Drohobycz.

J. Re....

Pytanie 35.

Jesteśmy w posiadaniu paczki zapafków szwedzkich z napisem „Krajowe zapafki szwedzkie”, marka ochronna łabędź. Bylibyśmy bardzo wdzięczni Sz. Redakcyi, gdyby kartką raczyła nas zawiadomić, która firma w kraju zapafki te wyrabia. Nadto widzieliśmy zapafki z góralek zakopiaskim.

Kółko rolnicze w Tlumaczu.

Pytanie 36.

Jak spajać szkło z metalem?

Szkło z metalem spajając można zapomocą stopu, którego współczynnik ciągliwości równy jest współczynnikowi ciągliwości szkła. Taki stop można otrzymać przez następującą kompozycję: 25 części cyny i 5 części miedzi, a na 100 gramów tego stopu można dodać ½—1% otowiu, lub cynku, stosownie do stopnia twardości, jaki jest potrzebny. Temperatura topliwości tego materiału wynosi 360°C.

Praktyk.

Pytanie 37.

Jak się sporządza kit do oprawiania szyb w żelaznych ramach?

Kit do oprawiania szyb w żelaznych ramach wystawionych na temperaturę atmosfery, można sporządzić z następujących składników: 1 część minimum, 1 części bieli otłowianej i 1 część kredy szlamowej. Preparat ten w parę miesięcy kamienieje.

Jeżeli zaś przedmiot ma być wystawiony na gorąco, należy zamiast kredy wziąć tę samą proporcję grafitu, lecz kit ten schnie daleko wolniej, ponieważ grafit przeszkadza w znacznej mierze wysychaniu pokostu.

Praktyk.

Pytanie 38.

Czy możliwem jest wiercenie dziur w hartowanej stali?

W warsztatach mechanicznych często zdarza się potrzeba wiercenia dziur w hartowanych częściach maszyn, np. w nożach, płytach, bolcach i t. d. w takich razach nawet najdoskonalszy świder nie wystarcza. Wtedy uciec się należy do następującego sposobu. Ostrze krótkiego, a grubego świdra z lanej stali rozgrzewa się stopniowo do koloru wiśniowego, oczyszcza je się następnie od żużla i węgla, poczem macza się sam koniec ostrza w rtęci, a w końcu ostudza się cały świder w wodzie. Tak zwane nupaszanie po zahartowaniu, jest zbytecznem. Tego rodzaju spreparowany świder, można wiercić nawet w najtwardszych przedmiotach. Rtęci zaś do tego celu potrzeba bardzo niewiele.

Praktyk.

Pytanie 39.

Jak się robi trwały a mocny fundament pod maszynę?

Maszyny winny z reguły być fundowane na cemente, najprzebiejniejszej jakości, ponieważ tenże jest bez porównania odporniejszym od piaskowca i innych kamieni. Sprawdzone bowiem, że maszyny ufundowane na kamieniu, zmieniają z czasem pierwotne właściwe położenie, co zazwyczaj bywa powodem poważnych uszkodzeń. Przyczyną tych zjawisk jest wpływ smarów, które po-

siadają własność rozmiękania kamieni, aż te z czasem zupełnie się rozpadają. Ponieważ cement tym wpływem nie ulega i spoistość jego się nie zmienia, przeto maszyn na nim fundowane, mają podstawę pewną i trwałą.

Praktyk.

Pytanie 40.

Jak umocowować żelazo w kamieniu?

Części żelazne jak: haki, klamry etc. utwierdza się w kamieniu za pomocą cementu, nigdy zaś gipsu, gdyż ten ostatni wywiera na żelazo wpływ nieraz wprost szkodliwy, a zwłaszcza w razie wilgoci. Czysty zaś cement chroni przedwzrostkiem żelazo od rdzy i nawet pod wodą szczyt może za całkiem pewną obsadę.

Praktyk.

Wykaz wakujących posad technicznych (w wszelkich gałęziach przemysłu).

Dla poparcia spraw przemysłu krajowego i dla użytku interesowanych, otwieramy niniejszem lamy pisma dla wakujących posad. Ogłoszenia ofertujących posady, jak i poszukujących przyjmujemy bezpłatnie.

Zwracamy się z prośbą do wszystkich fabrykantów i przemysłowców; by poparli naszą inicjatywę przez powiadomienie nas o wakujących posadach.

Upraszamy również wszystkich interesowanych, by bez zwłoki podawali do naszej wiadomości ewentualne obsady miejsc wolnych.

Starających się o posady upraszamy o przesłanie nam odpisu świadectw (za oryginały nie moglibyśmy przyjąć odpowiedzialności), dalej podanie adresu (ewentualnie zawiadomienie o zmianie miejsca zamieszkania), oraz o załączenie marki na odpowiedź.

Redakcyja.

3. Fachowiec w przemyśle kamieniarskim z świadectwami i długotletnią praktyką w warsztatach kamieniarskich i przedsiębiorstwach budowy mostów, szuka posady kierownika. (Wiadomość pod A. C. „Przemysłowiec”).

4. „Przełęcz techniczny” (w Warszawie) ogłasza następujące wakujące posady: 1. inżyniera budowlanego, mającego prawo prowadzenia robót, do Tomsku; 2. inżyniera, jako pomocnika głównego inżyniera do fabryki maszyn. Konieczna znajomość języka niemieckiego, francuskiego i rosyjskiego i posiadanie praktyki. 3. Inżyniera, jako pomocnika głównego inżyniera do fabryki maszyn. Konieczna znajomość języka niemieckiego, francuskiego i rosyjskiego i posiadanie praktyki. 4. Technika młodego, rutynowanego w lekkich konstrukcjach żelaznych. 5. Technika młodego, obeznanego z ogrzewaniem centralnem. 6. Kierownika biura elektrotechnicznego na prowincy. 7. Inżyniera fabrycznego, 8. Technika, znającego się na budownictwie wiejskiem i na młynach wodnych. 9. Inżyniera technologia, mającego praktykę, na posadę kolejową w wydziale mechanicznym do Rosyi. 10. Technika młynarza, obeznanego ze sprzedażą i zajęciami kantorowem. 11. Inżyniera na posadę reprezentanta towarzystwa francuskiego konstrukcji żelazno-betonowych. 12. Technika, do wyrobów części ogrzewań parowych. Bliższej wiadomości udzieli stów. Techników w Warszawie.

5. Inteligentny fachowiec w zawodzie tkackim i przedziałnym, który był majstrem w Zyrardowie przez lat 10, następnie pracował w fabrykach i kaskach w Bielsku, poszukuje odpowiedzialnej posady w kraju. Może samodzielnie prowadzić warsztaty i kaskie ręczne i maszynowe, oraz całą korespondencję handlową.

6. Poszukuje kierownika ewentualnie przedsiębiorcę do prowadzenia fabryki dachówek ciałgionionych falcowanych, ewentualnie drendów, po stałej umówionej cenie od każdego tysiąca. Mam maszynę, suszarnię, piec Sikorskiego i glinę uznaną przez stację doświadczalną za doskonałą do wszelkich wyrobów ceramicznych. Do Stanisławowa blisko. (Uhrzędów górny—poczta Stanisławów). (Ofertry nadesłać do „Przemysłowca”).

6. Poszukuje zdolnego, odpowiedzialnego kierownika i zarządcy drukarni z fachowym udołnieniem. — (Ofertry i świadectwa przesyłać należy do „Przemysłowca”).

7. Poszukuje zdolnego zarządcy księgiarni obznajomionego z działalnością w ten zakres wchodzącą. — (Warunki i świadectwa przesyłać do „Przemysłowca”).

Głosy z kraju.

Zagadki

rozprządzeń władz w sprawach przemysłowych.
(Dokończenie.)

Ustawa budownicza dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek z dnia 13. października 1899 powiada:

§ 34. Piecze dla przemysłu piekarskiego i wogóle piecze dla celów wromysłowych należy umieszczać z reguły w lokalach sklepionych.

§ 35. Stanowczo wzbronione jest urządzenie pował i sklepień nad kotłami parowymi.

Zagadka druga. Czy palowiska pod kotłem parowym jest palowiskiem dla celów przemysłowych i czy wolno lub musi sklep się je?

Rozp. Min. handlu w porozumieniu z Min. dla spraw wewn. z dnia 1. października 1875 L. Dz. Ust. państw. 130:

§ 3c) Każdy kocioł parowy musi mieć przynajmniej jeden niezawadzający przyrząd, mogący obficie zasilić kocioł wodą. Dla większej ilości kotłów, połączonych ze sobą, wystarcza jeden przyrząd zasilający.

C. k. Inspektorat przemysłowy we Lwowie w odezwie o urzadzaniu Zakładów przemysłowych ze względu na bezpieczeństwo zdrowia i życia robotników nakazuje w punkcie 16:

„W kotłowni powinny się znajdować dwa pewnie działające przyrządy do zasilania.

Zagadka trzecia. Czy przy kotle parowym umieszczać należy, dwa dobrze działające przyrządy do zasilania? — czy jeden z niezawadzający przyrząd, mogący obficie zasilić kocioł wodą.

Znane mi są wypadki, gdzie gmina, starostwo, komisarz kotłowy i inspektor przemysłowy wydalali w tych sprawach sprzeczne polecenia, a nieszczęśliwy przemysłowiec, dla świętego spokoju to budował, to znów burzył sklepienia, to znów z muryował drzwi, aby znów wkrótce je rozwałać i przywrócić urządzenie do dawnego stanu. — Czy nie możnaby poradzić coś na ten kapryśny wir major. Jeden z Przemysłowców.

Bibliografia.

PRZEMYSŁ POWRÓZNICZY I SIDLARSKI.

Central-Anzeiger für die gesamte Seilerwaren-Industrie, dwutygodnik, wychodzi w Berlinie.

Deutsche Sattlerzeitung, dwutygodnik wychodzi w Berlinie.

Harnes Makers, Sattlers etc. Gazette, dwutygodnik, wychodzi w Londynie.

Moniteur de Sellerie Cidee et militaire, wychodzi raz na miesiąc w Paryżu.

PRZEMYSŁ ŚLUSARSKI.

Deutsche Schlosser-Zeitung, wychodzi trzy razy miesięcznie w Berlinie.

Allgemeine Schlosser-Zeitung, wychodzi trzy razy na miesiąc w Dreźnie.

Wiener Schlosser-Zeitung, wychodzi trzy razy na miesiąc w Wiedniu.

Geometria praktyczna. Majewski Wincenty. Podręcznik dla rzemieślników w (Wydanie. Kasy Pomocy imienia dra Józefa Mirowskiego). Warszawa 1903. Cena egzemplarza kartonowanego 10 kop.

Korespondencya Redakcyi.

WP. W. Ornatowski. (Fabryka narzędzi chirurgicznych — Kraków). Dziękujemy za objaśnienie — firmę pańską pomieszczyliśmy w spisie.

WP. I. Draxler — Lwów. Zastosowaliśmy się do życzenia.

WP. Elsenhart Teodor — Lwów. Prosimy o adres dokładny dla zamówienia z prowincji (ewentualnie o ogłoszenie w pańskim interesie).

WP. Wojciech Jabłoński — Lwów. Firmę pańską pomieszczyliśmy, oraz i ogłoszenie.

WP. S. Kozubowski — Tarnów. Będziemy się starać i doniesiemy o rezultacie.

WP. Z. — Tarnopol. Przed otrzymaniem patentu, jeśli obawia się WPan przyrzeczenie, lub trzeba oddać sprawę do „biura patentowego”, lub zużalnego łachowca. Czy pański wynalazek znajduje popyt, to z tych kilku ogólnych słów nuda się ocenić.

WP. Pałkowski — Kotonija. Zażaliliśmy, prosimy nadal o zwracanie naszej uwagi na takie pominięcia, niepodobna uszczęzić się od tego przy nawale pracy.

WP. Leona Kępiński — Lwów. Dotychczas eksploatację c. k. Rząd, ale niedość i w niedostatecznej ilości. Sprawa ta nietykoło bardzo ważne dla naszego przemysłu, ale donosiła i dla rolnictwa. Za nawozy lida Krociove sumy za granicę. Prosimy o osobiste porozumienie się!

WP. M. K. — Lwów. Napiecie maszyny dynamo (110 wolt) nie oznacza jeszcze siły; to dopiero jeden czynnik — trzeba znać i drugą ilość elektryczności na sekundę, czyli ampery. Iloczyn z woltów i amperów (wolt) jest dopiero jednostką energii.

WP. J. Poczaj. — Grybów. Dziękujemy bardzo, uzupełniliśmy, prosimy i nadal o łaskawe informację.

WP. K. Zg. — Poznań. Druk „Perpetuum mobile” rozpoczniemy w Nr. 9 — przygotowanie kliszów licznych rycin objaśniających, zajęło sporo czasu. WP. K. F. — Stanisławów. Dziękujemy za życzenia — nie staramy się wcale o subwencję, gdyż jest „Przemysłowiec” odpowiada potrzebę, to czytelnicy sami utrzymują pismo.

Prosimy o jednanie nam abonentów; my dokładamy staran, by pismo odpowiadało celowi i nie szczydziło usilnej pracy.

WP. Fr. S. w Andrychowie. Dziękujemy, skorzystamy i umieszcimy szerszenie wywodów Pańskich, bardzo chętnie.

Nr. 9. zawierać będzie:

1. KARTEL NAFTOWY (doci) (S).
2. SPRAWY PRZEMYSŁOWE: Reklama w rozwoju przemysłowym (dok.) — Drzewa krajowe i sposoby użytkowania ich w przemyśle.
3. SPRAWY TECHNICZNE: O motorach gazowych ssących (dok. Inż. B. Biogelisen). — Siły wodne i użytkowanie tychże (Inż. i Dr. Blauth).
4. KRONIKA TECHNICZNA I PRZEMYSŁOWA.
5. POUCZENIA I PRZEPISEY.
6. WYNAZKI: Perpetuum mobile (E. Libański) z rycinami.
7. INFORMACYE w pytaniach i odpowiedziach.
8. WAKUJĄCE POSADY.
9. GŁOSY Z KRAJU.
10. SPRAWY ZAWODOWE KOBIET: Kobiety w przemyśle i handlu.
11. BIBLIOGRAFIE.
12. KORESPONDENCYA REDAKCYI.
13. ROZMAIŁOŚCI.
14. FEJLETON.
12. CO I GDZIE WYRABIA SIĘ W KRAJU?

Lwowska Fabryka Chemiczna „TLEN“

poleca swe najlepsze mydła toaletowe

Jmci Pana Zabłockiego

zaprojektowane w państwach państwowych K i I — za cenę tańsze bardzo delikatnie . . . 0 40

Na-ha-ka-te

najlepsze i najekonomiczniejsze 30 hal.

Wielki wybór mydeł glicerynowych i kokosowych

Mydło do usuwania plam nadzwyczaj skuteczne 20 hal.

ATRAMENT antracynowy do kopiowania, altrazynowy, — guma do klejenia

Skład hurtowny: Lwów, pasaż Mikolajsha i piętro, telefon 258.

Krajowy Związek Przemysłowy

AGENCYA HANDLOWA WYDZIAŁU KRAJOWEGO
we Lwowie, ulica Chorążczyzny 1. 17.

Przyjmuje zastępstwa fabryk krajowych i utrzymuje agencję handlową. Pośredniczy w eksporcie wszystkich kraj. produktów.

UTRZYMUJE BAZARY KRAJOWE:

we Lwowie, ul. Trzeciego Maja 1. 5, — w Krakowie, Rynek główny 1. 20, — w Nowym Sączu, ul. Krakowska 1. 7, — w Przemyslu, ul. Franciszkańska

które polecają:

sukna, płótna, dreliechy, barekany, makały, kilimy, wyroby koszykarskie, zabawki i wogóle wyroby krajowego przemysłu tak fabrycznego jak i domowego.

Informuje w kwestjach rodzimego wytwórstwa i handlu.

Warsztat dla wyrobu majoliki
Ignacy Patkowski
 w Kołomyi, ul. Kapielowa l. 673.

Królestwo Polskie i Rosja.

Od N. Roku otwiera się w Warszawie
 jedyny w tym rodzaju

Dom Agenturowo-Komisowy

z 84 filiami

w różnych miastach całego Imperjum.

Przyjmuje: Zastępstwa przemysłowe, fabryczne, handlowe.

Przyjmuje się: Dostawy produktów i towarów z Rosji.

Dostarcza: Kapitały na cele przemysłowe. Eksploatuje: Wynalazki i na takowe wyrabia patenti.

J. Lisowski & Comp.
 ul. Niecała Nr. 4.

Z Kamienia sztucznego

PLYTY chodnikowe po K. 3—
 posadzkowe po K. 2 60

za jeden metr kwadratowy
 poleca

Fabryka kamienia sztucz. i dachówek
 WE LWOWIE.

Biuro fabryki gmach Banku hipotecznego.

WOJCIECH JABŁOŃSKI

koncesjonowany majster kamieniarski
 wyrażający znaćą odwoły i cieżek kontygi egzaminacji
 w Lwowie, ul. Sybilaska 1. 50.40

— poleca laskawym względem swój
ZAKŁAD RZEZBIARSKO-KAMIENIARSKI
 w Lwowie, ul. Janowska 1. (obok kości. św. Anny)
 przyjmując do wykonania wszelkie roboty w zakresie
 sztuki wchodzące jakoto: ołtarze, grobowe, gonyki, nagrobki,
 balustrady, portale, cokoły, schody wstępujące i t. d. z cwałowego kamienia, a także i roboty ze szlachetnego
 kamienia (Belusa), po cenach możliwie niskich. Telefon Nr. 460

Wielgotne mieszkania osusza
grzyb wyniszcza tylko
„GLAZURYNA”

Roboty wykonane od 9 lat: Wny Angelus, skład papieru Kraków; (6 lat) Notaryusz w Tuchowie; (4 lata) Wny Dr. Siroynowski i Wny Ludwig, restauracya we Lwowie etc.

Przesyłka próbna 3 koron.
Biuro: ul. Łyczakowska 1 22, Lwow.
 Roboty wykonuje się przez całą zimę.

WYRÓB WŁASNY!

KOŁDRY watowane
 MATERACE włósienne (drelich, włosień kraj.)
 PODUSZKI wiosenne „ „ „ „
 PODUSZKI pierzane (nankin i pierze) „ „ „ „
 SIENNIKI ze słomy (juta, płótno, drelich) „ „ „ „
 BIELIZNA na pościel (Schyllon) „ „ „ „
 BIELIZNA męska i damska (Schiffon) „ „ „ „
 PEŁCZENKA kolorowe „ „ „ „
 MATERACE sprężynowe (rama, sprężyny, gury, szpagaty krajowe)

J. Drexler i Synowie
 Lwów.

Fabrykę gotowych ubrań
 chcą założyć

składam na to 20.000 koron, a poszukuję
 wspólnika handlowca z udziałem 10.000 k.
 Zgłoszenia przyjmuje Red. »Przemysłowca«.

Patenty!

na wynalazki wyjednywa

inż. St. Dzbański

Lwów, św. Mikołaja 20

Międzynarodowe biuro patentowe.

PIERWSZA W KRAJU

Fabryka piór stalowych

Honrad Wasilewskiego
 Warszawa.

Spółka krajowa handlowa wytwórcza

we Lwowie, ul. Pańska 21

utrzymuje na składzie.

Spółka stolarzy lwowskich

Lwów, plac Bernardyński 17

poleca swój od roku 1851 istniejący

SKŁAD MEBLI

wszelkiego podzaju.

Kompletne stylowe urządzenia pokoi sypialnych, jadalnych i salonów w wielkim wyborze od najskromniejszych do najwzkwintniejszych.

Mebłe gięte i żelazne
 po cenach fabrycznych.

C. k. Nadworny Dostawca

KAZIMIERZ LEWICKI

Lwów, pl. Maryacki l. 10

firma posiada

dwie fabryki:

a) fabrykę majoliki wyrabiającą t. zw. „Majolikę Lwowską”, służącą do dekoracyi i użytku domowego.

b) Fabryka malowania na porcelanie wykonuje serwisu porcelanowe w motywach zakopanskich.

Podolskie fosforyty

na wysokoprocenowe do 20% superfosfaty przerabia własną metodą łatwą i niekosztowną K. Wolniewicz — chemik — Tlumacz — Cukrownia. — Za stosowną opłatą odstąpi ja. — Otrzymane superfosfaty mogą być zaraz wysyłane.

ZYGMUNT RODAKOWSKI

Przedsiębiorstwo budowy wodociągów
 dawniej

Biuro instalacyjne Galicyjskiego akc. Towarzystwa
 dla przedsiębiorstw elektrycznych, wodociągów
 i kanalizacyi

Lwów, Kopernika 18.

Wyroby tkackie

z najlepszego przedziwa jak najstaranniej wykonane jakoto:

Płótna białe zwykłej i prześcieradłowej szerokości.
 Dymy, Dreliżki, Ręczniki, Chusteczki do nosa, Ścierki,
 Obrusy, Serwety, Barchany, Flanela, Szewioty, Płócienna kolorowa na fartuszki, sukienki, bluzki i t. p.

— poleca po cenach umiarkowanych

TKALNIA PŁÓCIEN I SKŁAD WYSEŁKOWY

MICHAŁA MIESOWICZA

— w Korczynie obok Krosna. —

Kinkolwiek ządają otrzyma franco cennik i wszelkie możliwe próbki towarów.

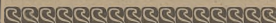
Agence Franco-Polonaise
COMMERCIALE & INDUSTRIELLE
WYDZGA, HORWITZ & STUDNICKI
21. Rue de Courtrai, Paris.

Spółka kredytowa budowniczych
we Lwowie

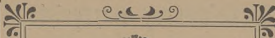
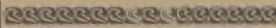
Słowarzystwo z ograniczoną poręką
ulica Trzeciego Maja 7.
Dostawia wszelkie materiały budowlane i wy-
roby fabryczne uależące do zakresu budowni-
ctwa. Udziela interesowanym wyjaśnień w spr-
wach budowlanych — w godzinach urzędowych
9 — 12 rano i od 4 — 6 popołudniu.

DYREKCJA.

Wyrób etykiet — Jąsło.

ETYKIETY:
dla biżuterii
fabryk sukna
młynów etc
KARTY ADRESOWE DO WYSEEK KO-
LEJOWYCH:
dla odlewni
fabryk maszyn
szkólek ogrodowych
WYRÓB ETYKIET — JĄSŁO.

Krzyżowa uprawniona

Fabryka wód mineralnych
sztucz. i specjalnie leczniczych

pod firmą

K. RZĄGA I CHMURSKI

w Krakowie, ul. św. Gertrudy 4.
wyrabia pod kontrolą Komisji Prze-
mysłowej Tow. Lek. Krak. polecone
przez tow. Zarząd.

Wody mineralne

odpowiadające składem chemi-
cznym wodom: Bilińskiej, Gies-
hublerkiej, Selterskiej, Vichy,
Marienbadzkiej, Homburg, Kissin-
gen tudzież

specjalnie lecznicze

jak: litowa, bromowa, jodowa,
żelazista, kwaśna, oraz wody
lecznicze normalne z przepisu
Prof. Jaworskiego.

Sprzedają cząstkowo w aptekach
i drogueryach.

Cenniki na żądanie franco.

Główny skład we Lwowie
w apt. J. Wewiórskiego, Halicka 5.

Leon Kosnierski
Fabryka ruszyców i tutek cygaronowych
Skład papieru i przyborów do pisania.
Ramy do obrazów.
DOSTAWA OK. KOLEI PAŃSTWOWYCH
Lwów, plac Akademicki 1. 1.

WAŻNE DLA P. T. PAŃÓW! Poleca się Pracownia
W Ubiarów meklich Jana Szafranski. Wieloletnia
praktyka z granicami kraju, ukończenie kursu
z odznaczeniem w c. k. technologicznym Muzeum
w Wiedniu, stawiają mię w możności zadowolenia
choćby najwybredniejszych wymagań.

Z. poważaniem
Jan Szafranski
ulica Sykstyńska 1. 32.

Bezczki stalowe hermetyczne

z fabryk krajowych i angielskich. —
Zdatne do przechowywania i trans-
portu wszelkich płynów, sprowadza Antoni
Kalinka, Lwów, ul. Słazicka 6. Modele do
obejrzenia w biurze.

Poszukuję wspólnika *

(względnie wspólniczki) do założenia
pracowni sztucznych kwiatów z ka-
pitalem 2000 zlr. w. a. Korzystne warunki
zbytu. Zgłoszenia pod „Kwiaty” do Redakcyi
„Przemysłowca”.

Architekci

J. Sosnowski & A. Zachariewicz
krajowe

przedsiębiorstwo robót betonowo-żelaznych
konstrukcje ogniotrwałe, żelazno-betonowe
(BETONS ARMÉS)
systemu Hennebique.
EXPOSITION UNIVERSELLE 1900.
GRAND PRIX

Wystawa Jubileuszowa
WE LWOWIE 1902.

Zaszczytne uznanie.
STROPY, MOSTY, TUNELE, FUN-
DAMENTA, ZBIORNIKI, KANALI-
ZACYE, FABRYKI, MLYNY, PI-
LOTY BETONOWE i t. p.

Wstępno projekta i przedmiary bezpłatnie.
Krzyżowa 38 Telefon 470.

Sokolnicki & Wiśniewski

BIURO ELEKTRO-TECHNICZNE

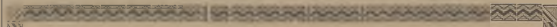
Akademicka 18. Lwów. Telefon Nr. 665.
Adres dla depesz: Grom, Lwów.

Zakład dla budowy wszelkich urządzeń elektrycznych

Wysekwantowanie sił wodnych do celów przemysłowych i gospodarskich.

Urządzenie zakładów elektrycznych

Projekty, porady techniczne i kosztorysy bezpłatnie.

PIERWSZA KRAJOWA PAROWA
Farbiarnia i pralnia chemiczna
Langier i Spółka - Lwów, Jagiellońska 20.

(DAWNIEJ MIEDING)

odznaczona medalami srebrnym na Wystawie krajowej
po zrekonstruowaniu i zastosowaniu najnowszych urządzeń w tym zakresie
przyjmuje futra, wszelkie materje nowe, ubiory męskie,
nieprute suknie damskie i dziecięce, uniformy woj-
skowe i urzędnicze, portyery, franki, dywany itp. rzeczy

do farbowania, apretowania i chemicznego czyszczenia.

Pracownia we własnym domu przy ul. Janowskiej 1. 38 A.
Wykonuje szybko i dokładnie. — Ceny bardzo przystępne.

Przygotki z провиноги zatafia się do 10 dni

Egzaminowany maszynista,

mechanik w średnim wieku poszukuje posady dla polepszenia bytu, obznajomiony jak najdokładniej przy „Rafineryach spirytusu, tartakach”, młynach, browarach i lokomobilach.

Łaskawe zgłoszenia pod „Mechanik” Administracja „Przemysłowca”.

Patenty

na wynalazki wyrabia i użytkowuje

inż. Kazimierz Ossowski

Biuro technicz. międzynarodowe
BERLIN, Posidamnerstrasse 3.

Przedstawiciel przy departamencie w Petersburgu
Inżynier R. Dunin, Wozniesieński просп. 3.

Zakład fotograficzny

wykonuje:

KORDJAN

Ł W Ó W,
AKADEMICKA L. 14.

adżecia s powiększenia
od najmniejszych do
najwykwintniejszych
po cenach nader
niskich.

Go i gdzie wyrabia się w kraju? *)

†) Firmy wyszczególnione na wystawie wyrobów krajowych w Brzeżanach.

Albumin: Langrok Maurycy, Podwołoczyska.

Amoniak: Gazownia miejska, Kraków.
Gazownia miejska, Łwów.
Fabryka wody amon., Szczakowa.

Asfalt: Firma Szeliga-Łyszkiewicz, Łwów.
Firma Wrzosek i Skrzypiec, Tarnów.
Spółka akcyjna, Trzebinia.
Rzędowski J., Łwów.

1. Pamiętaj przed każdym zakupem o „przemysłu krajowym”, który nas wylicza ma z nędzy i ekonomicznej niewoli.

Atrament: Fabryka „Tlen”, Łwów-Zamarystynów.
Jan Ilnatowicz, Łwów.

Budowlane materyały: Meus i Górski, Kraków.
Lewiński Jan, Łwów.
Giovanni Zuliani i Syn, Łwów.
Gobel Robert, Łwów.
Spółka kraj. budowlanych, Łwów.
Fabryka ks. Sanguski, Tarnów.
Siążkiewicz F., Rzeszów.
Niedziwki A., Horodienka.
Sosnowski i Zacharyewicz, Łwów.

2. Nie bédziesz chwalił i nabywał wyrobów obcych a ganil wyrób krajowy, zwłaszcza gdy go nieznasz wcale!

Białoskórnice wyroby: Pasiecznik Jan, Stryj.
Weinert Henryk, Stryj.

Biel cynkowa: Hugo Löbecke, Niedzieliska.
Fabryka A. hr. Potockiego w Krzu.

3. Otacz się w domu pięknem rodzimel twórczości artystycznej — sztuki stosowanej w wyrobach przemysłu krajowego, a wyrzeknij się szychu i bielsztru narzucanego przez obcych;

Bielizna słotowa: Szkoły i Spółki tkackie w Krośnie, Wilamowicach, Glinianach, Kosowie, Rychwałdzie, reprezentowanych przez kraj. Związek przemysłowy i Bazyry krajowe we Lwowie i Krakowie, Przemysłu i Nowym Sączu.
Towarzystwo akcyjne dla wyrobów tkackich i sukienicznych, Łańcut.
Towarzystwo tkackie im. św. Sylwestra, Korczyn.
Brzek Marcin, Białowa.
Babiak Bronisław, Horodienka.

4. Kochaj wszystko co pochodzi z kraju, wszystko co wśród ciężkich warunków wytwarza — nie szędz! lecz radz! i dopomagaj w pracy;

Bielizna gotowa: †) Rappaport, Löwenthal i Gans, Przemysł.
K. i J. Schayer, Łwów.
Sedlaczek W., Łwów.
J. Drexler i synowie, Łwów. (Szczęgóły w ogłoszeniu).

Bilardy: Andraszek M., Łwów.
Andraszek T., Łwów.

5. Nie zabijaj szczerych chęci i usiłowań gorących od ciabie, lecz o ile cię stać dopomóż zwycięstwu wspólnej dobrej sprawy!

Biskopły, suche pieczywa: Gurgul Stanisław, Jarosław i Kraków.

Broń myśliwska: Dziłkowski Alfred, Łwów.
Szatowski i Kopczyński, Łwów.
Splach Józef, Kraków.

6. Nie wprowadzaj w błąd swych bliźnich, gdy domagają się towarów krajowych, mówiąc: że nie istnieją!

Bronzownicze wyroby: Wypasek Jan, Łwów.
Sknurzył Wilhelm, Łwów.
Piech Aleksander, Sanok.
Uściński Władysław, Łwów.
Grzegorzczak Jan, Kraków.
Stupnicki, Przemysł.
Dzedziński, Kowalkowski i Sp., Podgórze.

7. Nie kródnij opinii wyrobom krajowym, krytykując je z bezpodstawną złośliwością;

Browary: Towarzystwo akc. Lwowskich browarów, Łwów.
Gótz Jan, Okocim.
Arcykc. Karol Stefan, Wierpiech.
Eksk. Badeni Stan. hr., Radziechów.
Eksk. Badeni Kazimierz hr., Busk.
Kraczyński browar akc., Krasiczyn.
Browar parowy w Trzinczy (piwo bawarskie)
Stefan Weiss, browar parowy Korolówka obok Kołomyj.

Bukowe forniry: Fabryka arc. Karola Stefana, Isp.

8. Nie wyszukuj wielkich hasań dla osobistego zysku i nie kiódnj na towarach obcych, marki! „wyrób krajowy”.

Cegły, rury drenowe: Baruch Maurycy i Włodzimierz, Łągiewniki.
Fabryka cegieł ks. W. Czartoryskiego, Szószko.
Cegielnia i fabryka wyrobów glinianych, Polanka.
Spółka wyrobu maszynowych cegieł i towarów glinianych „Stillerówka”, Łwów.
Bielawski Jan, Nehrybka.

9. Nie żądaj cen wygórowanych za towar krajowy, byś ryciło się wzbogacił, nie szkodząc sprawie, zaprzeczając i własny fród.

Cement: Liban Bernard i Sp., Podgórze.
Wolgnier Józef, Komarówka.
Towarzystwo akcyjne, Szczakowa.

Cementowe dachówki płyty i t.p.: Giovanni Zuliani i Syn, Łwów.
Niespał Antoni i Sp., Sokal.
Bettler Jakob, Kraków.
Guzikowski Andrzej, Kraków.
Kukiewicz Leon, Prądnik Czerw.
Meus i Górski, Kraków.
Jan Bielawski, Nehrybka.
†) Bracia Mund, Łwów (płyty terarowe).

Ceramiczne wyroby: Fabryka naczyń kamionkowych „Poremba” Józefa hr. Szembeka, Poremba.
Ignacy Patkowsky, Kołomyja (Warsztat dla wyrobu majoliki).
Kraj. szkoła garnarska, Kołomyja.
Kubin, Brich i Korzeniowski, Łwów.

Krupa Karol, Biała.
Gromosiak Mikołaj, Krynica.
Lewiński Jan, Łwów.
Młynski Józef, Stary Sącz.

†)Niedziwki Józef i Sp., Dębniiki.
Pawlik Jan, Brodła.
Romański Stanisław, Leżajsk.
Składany J i K, Przemysł.
Siomiak K i J, Kołomyja.
Spółki Jan, Potylicz.
Spółka garnarczy, Tłuste.
Trojan Michał, Kołaczyce.
Urban, Kmiec i Bysyrowski, Tarnów.
†)Werner Arnold, fabryka w Glińsku, kantor Łwów.
Wojtyła Władysław i Sp., Zakrzówek.

10. Nie wyszukuj ani producentów, ani konsumentów, ani kupców, nie uprawiaj nieuczciwej konkurencji, nie wyczuwaj pracowników, nabywaj i reklamuj dobry towar krajowy, a przysłużysz się i sobie i ojczyźnie.

Ceratowe torby: Kalmus H. Kraków.
Czerzyzna: Gartenberg M. i Sp., Drohobycz.

Chroma litografie: Salb M., Kraków.
Piller i Sp., Łwów.

Chirurgiczne opatrunki: Lwowska fabryka i środków opatrunkowych „Tlen”, Łwów.

M. L. Dobrowski, Podgórze.

Cukier: Galicyjskie akc. Tow. Pzeworsk.
Cygarotowe tufki i bibulki: S. W. Niemojowski, Łwów.
Elster i Topf, Łwów.
Herliczka Rudolf, Kraków.
Beldowski W., Kraków.
Elster Bracia, Łwów.

Władysław Radziszewski, Tarnopol.

Cykorya: Baron Romaszkan, Horodienka.
Wittmayer i Syn, Tarnów.

Cynk: Gieschego Jerzego spadkobiercy Chranów.
Lowisz Dr. i Sp., Trzebinia.
Potocki hr. Andrzej Myślachowice.

Czekolada: Jakob Haberfeld, Biała.
Henryk Treter, Łwów.

Czcionki drukarskie: Golczewski A., Łwów.
Albrecht F., Łwów.

Czerrida: Dym Abraham, Lisko.
Eliasz Reich i Sp., Łwów.

Dachówki: Kwiczyński Bracia, Biegonice.
David Schmitzer, Brzezinka.
St. Homolacz i Żeleński, Kołomyja.
Kaden Ludwik, Kraków.
Stow. zarz. z ogr. poręką, Łwów.
Kazimierz Jampolski, Łómcza.
Ogólni Bogdan ks., Nowosiółka.
Salomon Lichtman, Nowy Sącz.
Płaszowska parowa fabryka dachówek, Płaszowice.

„Cegielnia parowa”, Polanka.
Ignac Pieniżek, Strzegocice.
Emil Schuba, Szczakowa.
Sanguszko ks. Eustachy, Tarnowiec.

Deski i budowlane materyały: Wyrób desek z rozmaitych gatunków drzew, w kraju rosnących odbywa się po licznych tartakach krajowych, wodnych i parowych.
Sułkowska Sp. kowali.
Do najważniejszych należą:
Arcyksięcia Karola Stefana w Cięcinie,

*) Pominięte firmy w tym spisie (z powodu braku wiadomości) upraszamy o przesłanie nam adresu.

W dalszym numerze „Przemysłowca” podamy czego nie wyrabia się w kraju, i jakich koniecznych przemysłów nam brak.

- Jeleśni, Juszczyne, Kamesznicy, Lipowiec, Porąbce, Rycerze, Soli, Sidzynie, Ujsolach, Zawoi i Zabnicy — tartaki wodne i parowe z reprezentacją centralną w Żywcu.
- Aberdam, Wechsel i Holzsteler, w Tarnowie i Sanoku.
- Ader Michał, Mszana dolna.
- Adlersberg bracia, w Słobódce leśnej i Stanisławowie.
- Falter i Dattnier, tartaki w Busku, Grybowie, Duszatynie, Komańcu, Synowózku wyżynem, Zawatarnicy i Rabce.
- Biuro centralne w Krakowie.
- Sapieha Paweł ks. w Hrebennem i w Rawie ruskiej.
- Grödl (bracia) Skole.
- Wattmann Henryka bar., Ruda różanińska.
- Weiser bracia, Uszna.
- Wittenberg L. i Ska, Olszyca.
- Thomen bracia, Barwinek.
- Ramuł Ludwik, Tartak parowy i wodny w Dwerniku.
- DREWNIKA NA ZAPAKI:** Kaempfe, Lubycza królewska.
- DROŻDŻE:** Brunicki br. Julian, Podhorce. Fabryka spirytusu i drożdży, Drohomiczany.
- Liebermann B., Knihinin.
- Czesak J., Kraków.
- DRUCIANE SIĄTKI, OGRÓDZENIA:** Górecki J., Kraków.
- DRZEWNA MASA:** Zamoyski Władysław, Zakopane.
- Zywiecka fabryka papieru, Zabłocie.
- DRZEWNY CEMENT:** Landau Wolf, Oświęcim.
- DESTYLARNIE NAFTY:** Backenroth Hersch, Stróże wyżne.
- Backenroth S. A. i M. Feuerstein, Dereżycza.
- Bloch H., Werbiaż niżny.
- Bodner N., Ropica polska.
- Ehrenberg S., Sekowa.
- Fibich i Stawiarski, Chorkówka, fabryka wyrabia benzynę motorową, gazolinę do oświetlania, daje oleje maszynowe, cylindrowe i asfalt naftowy (biuro LWów)
- Gartenberg, Lauterbach, Goldhammer i Wagmann, Drohobycz.
- Gartenberg L. i M., Drohobycz.
- Gleicher Izak, Gorlice.
- Griffel Lejzor, Pasieczna.
- Handel Z., Drohobycz.
- Hündel bracia, Drohobycz.
- Höfmann H., M. i Kupferberg E., Drohobycz.
- Kornhaber J. M., Erdheim, Mendelsohn i Gottesmann, Halicz.
- Kreppel S., Drohobycz.
- Lautmann Leib, Manasterczany.
- Mehr I., Pniów.
- Mormenstein M., Rosner i Liberman, Borystów.
- Nebenzahl K. i Syn, Stróżów.
- Rechter Schapels, Mraźnica.
- Reich Izak, Cergowa.
- Rymald O., Chyrow.
- Straszewska, Stawiarski i Fibich, Lipinka.
- Unger, Falk i Aschkenazy, Drohobycz.
- Weiser B., Werbiaż niżny.
- Wichner B. I., Dukla.
- DZWIÓWÓW LEJARNIE:** Moos Tomasz, LWów. (†) Antoni Serafin, Kalusz.
- ELEKTROTECHNIKA:** Krakucki Aleks., Kraków.
- Karol Domiczek, LWów.
- Franc Rychnowski, „
- Tranda Witold, Przemysł.
- Sokolnicki i Wiśniewski, LWów.
- Hausman, LWów.
- ETYKIETY** dla najrozmaitszych towarów, Wyrób etykiet, Jaso.
- EKSTRAKTY ZUPOWE:** Hollander Ignacy, Tarnów.
- Rucker Jan Jerzy dr., LWów.
- Acht i Syn, LWów.
- (†) Malewski L., „
- Henryk Gelbert, LWów.
- FARBY:** (†) Karmański J. i Ska, Dębniaki.
- FABRYKI:** Teodor Feliks, Andrzychów.
- Robert Kerger, Biała.
- Antoni Szpakowski, Kraków.
- FORNIRY BUKOWE:** Arcyksiąże Karol, Stelan, Ispie.
- Robinson N., Rajce.
- FOLUSZ:** Potocki hr. Roman, Brzozowie królewskie.
- Towarzystwo produkcyjne i handlowe, Rakszawa.
- FORTLEPIANY:** Słowiński Jan spadk., LWów.
- Wroniecki Franciszek, Przemysł.
- Sidorowicz A. i Słowiński, Stanisławów.
- FOTOLITOCYNOGRAFA:** „Aurora”, Kraków.
- Kazimierz Zadrzał, Kraków.
- M. Hegedus, LWów.
- Edward Trzemeski, LWów.
- FARBKI** do bielizny: Marcus Mahler, Nowy Sącz.
- FUTRA:** Jachimski A., Kraków.
- Fischer S., LWów.
- Lubelscy E. i J., LWów.
- Pollak H., Zakopane.
- Statter M., Zakopane.
- Towarzystwo kuśnieży, Tyśmienica.
- Królikowski A., Kraków.
- Maulik S., Kraków.
- Sulikowski Józef, Kraków.
- Szarek Karol, Kraków.
- (†) Wroński Stanisław, LWów.
- GALANTERYJNE TOWARY SKRZĄNE:**
- Beckmann Józef, Kraków.
- Frünkel Michał, Kraków.
- Gottlieb Adolf, Podgórze.
- Leser Salomon, Kraków.
- GALMAN:** Loebecke w. Hugo w Długoszyne i w Niedzielskach.
- Potocki hr. Andrzej, Żarach.
- GARBARNIE:** Goldwurm Hersch i Abraham, Białykamień.
- Jossel Leisor Margosches, Bohorodczany.
- Josefsberg Leib, Drohobycz.
- Tannenbaum Abraham, Gołogóry.
- Józef Kopec, Kety.
- Bernfeld Mojżesz i Synowie, Knihinin.
- Eisenstein Hersch, Kut.
- Etroim Blank, Łańcut.
- Enoch Hersch i Synowie, Oświęcim.
- Garbarnia Akc Tow., Rzeszów.
- Bracia Lessing, Stanisławów.
- Aleksander Pawlikowski, Stary Sącz.
- Böhm Ludwik, Żywiec.
- Medyński Wincenty i Antoni, Żywiec.
- Dużyński Bracia, Ludwinów.
- Handler A., Tarnów.
- Horowitz P. L., Kołomyja.
- Kaufmann Leib, Bolechów.
- GAZOWE LATARNIE:** Sulikowski St. i Ska, Dębniaki.
- GIĘTE MEBLE:** Ader Michał, Jazowsk.
- Fuchs i Freud, Nowosieliça.
- Weil Rudolf i Ska, Buczkowice.
- Fuchs Ignacy, Kraków.
- GIPS:** Franciszek Józef, LWów.
- Scipio hr. Karol, Łopuszanka wielka.
- Franciszek Lenert, Płaszów.
- Kołodziejki Wojciech, Skotniki.
- Samuel Freudman, Szczerzec.
- Oberhard Mozes, Glinna.
- Wohlfeld Bracia i Sp., Łagiewniki.
- Zyła Józef, Skotniki.
- GLAZURY** do oszuszania wilgotnych mieszkań: F. Mossoczy, LWów.
- GORZELIANA URZĄDZENIA:** Arcyksiążęca odelwana łażęza w węgierskiej Górze.
- Bochenkiewicz Rafal, Gorlice.
- Gerler Jakob, Krowodrzy murowane i.
- Quissek Juliusz i Geppert August, Chodorów.
- Zieleniewski L., Kraków.
- Wulkan, Przemysł.
- GWOZDZIE:** Stowarzyszenie przemysłowe dla wyrobu towarów żelaznych Podgórz.
- Haber Samson, Kraków.
- IMPREGNOWANA DRZEWO:** hr. Edward Mycielski i Sp. w Trzebini.
- INSTRUMENTA MUZYCZNE:** Hausler Gustaw, Kraków.
- Langhammer Antoni, Kraków.
- Słowiński Jan, LWów.
- JARZYNY SUSZONE:** W. Synpiewski, Lubycza królewska (jarzyny i owoc).
- Rożańskiego I. Pierwsza galicyjska suszarnia owoców i jarzyn, Bochnia.
- JUCHTY:** Böhm Ludwik, Żywiec.
- Kaufmann Leib, Bolechów.
- Kopec Józef, Kety.
- Pawlikowski Aleksander, Stary Sącz.
- JUTA:** Leser Bracia i Sp., Podgórze.
- KAMGARNY:** Blankstein i Rapaport Mikoszowiec.
- KAMIEN SZTUCZNY:** Fabryka kamienia sztucznego, LWów.
- KAMIENIARSKIE WYROBY:** Balaban I. i Tyrowicz L., LWów.
- Broniszewski A., Kraków.
- Bojanowski A., LWów.
- Czuba I., Tarnów.
- Fion L., LWów.
- Baranowski I., w Miękini.
- Fischer Fr., Kraków.
- Hochstim F., Kraków.
- Korn K., w Straconce.
- Majerski F., Przemysł.
- Markowskiego J. spadkobiercy, LWów.
- Perier H. K., LWów.
- Schimler W., LWów.
- Szczerbula M., Kraków.
- Thumak M., w Krowincie.
- Trembowa, gmina miasta.
- Zagórski i Duda, LWów.
- Jabłoński Wojciech, LWów.
- KAMIENIE PORFIROWE:** Baranowski I., w Miękini.
- Kulka H. i Sp., w Miękini.
- KAMIENIOLEMY:** Baranowski I., w Miękini.
- Baum M., w Schönthal.
- Bazar Ch., w Zaściance.
- Bobrowska L. hr., Bogoniowice.
- Faisen I., Grochowce, Pikalice.
- Groedl bracia, Skole.
- Guga M., Łysina.
- Güter Süssmann, Jaworzno.
- Horowitz M., Zwierzyniec.
- Katzen N., Natuże.
- Krasny M. H., Chrzanów.
- Koller J. K. i Tauber E., Jamna.
- Kulka H. i Sp., Miękin, Chrzanów.
- Kulka H., Zadziele.
- Kamieniolemy braci Kamsler w Mydlnikach.
- Lick I., Maków.
- Löbenheim M. i L., Frywałd.
- Luft Lippe, Tuczna.
- Walczek I., Struconka.
- Gmina miasta Podgórze.
- KAMIENIOWA NACZYNA:** Fabryka naczyń kamiennokowych i wyrobów szmatowych Poremba Żegoty.
- KAPELUSZNICTWO:** Bielczyk Kazimierz, LWów.
- Kalka Antoni, LWów.
- Ladstater i Synowie, LWów.
- Oberwalder i Syn, LWów.
- Seidler Florian, LWów.
- Singer Samuel, LWów.
- (†) Towarzystwo kapel. Myślenice.
- Baternay M., LWów.
- Kulińska M., LWów.
- KARBOLINEUM:** Landau i Wolf, Oświęcim.
- KAUZUCOWE STAMPIE:** Chowaniec Stanisław Stanisławów.
- Fischer J., Kraków.
- KILIMARSTWO:** Szkoła kilimaskara Władystawa Fedorowicza w Oknie.
- KONSERWY:** Berger Gerschon, Jarosław.
- Jan Rucker Jerzy dr., LWów.
- Bracia Feingold, Przemysł.
- Ignacy Hollander, Tarnów.
- F. Horowitz, Złoczów.
- KORKI:** Frankel B. i Reich, Kraków.
- Zygmunt Blaustein, LWów.

Koronki i hafty: Koronkarki, Chorkówka koło Krosna.
(f) Szkoły koronkarskie, Zakopane, Maków.
Krzyżanowska Aniela, Oświęcim.
Kozyki: Szauer Zygmunt, Kraków.
Kraj, szkoła kozykarcka, Rudniki.
Tow. dla wyr. kozykc., Wiazownica.
(f) Pilecka St. z Żurawna.
(f) Cabański, Jaworów
(f) Pryjma,
Krochmal: Reich i Sp., Lwów.
Walewski J. dr., Nosów.
Krawatki: (f) Marya Bazyłowska, Brzeżany.
(f) Kwiatkowska, Lwów.
Krypcie: Goldlust M. i K. Jutrzenka, Kraków, Krakowska 36.
Manne Joachim, Podgórze.
Kuchenne odlewy: Arcykc. Odlewnia żelaza w Węgierskiej Górze.
Bochenkiewicz R. w Gorlicach.
Gertler J. w Krowodrzy murowanej.
Kufarki: Beckman J., Kraków.
Frankel K., Kraków.
Leser K., Kraków.
Kugel O., Lwów.
Rosenzweig L., Lwów.
Weinberg G., Lwów.
Kwiaty sztuczne: Dr. Polończyk, Lwów, ul. Sykstuska.
Pohorecka Stefania, Stryj.
Sawaskiewicz A., Lwów.
Teodorowicz, Lwów.
Lakiery: Brach Wł., Tarnów.
Huss Berl, Lwów.
Lampy: (f) Strzałkowski, Lwów. (Zastęp. warszawskiej fabryki Jana Serkowskiego).
Likiery: (f) J. A. Baczewski, Lwów.
Kuplerman J. Krihinin, c.k. uprzyw. fabryka likierów i rumu R. hr. Drohojowskiego w Bobanowie.
Reicha M. Następcza, Lipnik.
Sprecher J. i Sp., Lwów.
(f) Szelski hr. H., Kozowa.
Frankel A. i Synowie, Lipnik.
Kapelusz Bracia, Stare Brody.
Liny druciane: Stowarzyszenie przemysłowe dla wyrobów żelaznych i druczanych — Podgórze.
Bracia Batorowicz, Drohojocz.
Stowarzyszenie przemysłowe dla wyrobu towarów żelaz. i druc. Kraków.
Wąlkowifscy J. K., Kraków.
Liny kopane: Leser Bracia i Sp., Podgórze.
Wąlkowifscy J. i K., Kraków.
Lodony nieprzemakalne: Zajacek F. i E.
i Lankosz Kęty.
Lód sztuczny: Gmina miasta Lwowa.
Pokrzywnicki i Sp. Kraków.
Lusterka toaletowe: Gottlieb A., Podgórze.
Łój: Cergier J., Rawa.
Dunkelblum J. na Grzegorzczkach.
Majoliki: Lewiński Jan, Lwów.
Szkoła ceramiczna, Kołomyja.
Margiel: Seweryn Dominik w Woli Duch.
Marmury melbore: Hochstern Fabjan Kraków
Maszyny: Biskupski Lubin, Kołomyja.
Józef Bronowicz i Sp., Kraków.
Peterseinz Rudolf, Kraków.
Antoni Rozen, Kraków.
Zieleniewski L.
Bredt, Ottynia.
Schuman i Piotrowicz, Lwów.
Michał Dornwald, Prze myśl.
Julian Smoliński, Rzeszów.
Bartik (bracia) Tarnów.
Moloch i H. Winiarz, Krosno.
Meble: Krzysztofowicz A., Lwów.
Primus i Iglicki.
Szczerkowski Stefan, Lwów.
Ktacz Jan, Lwów.
(f) Eisenbart Teodor, Lwów (zakopiański).
Weil Rudolf, Buczkowice.
Ader: Michał Jazowsko.
Stanisław Dobosz, Kraków.
Wilhelm Freund, Lwów.
Fuchs i Freund, Nowosielice.

Mosiężne wyroby: (f) Nefruel W., Lwów.
Narzędzia rolnicze: Jan Plezia w Turce obok Kołomyj.
(f) Faranowski W., Podhajce.
Narzędzia chirurgiczne: W. Ornatowski, Kraków.
Odlewnie i walcownie żelaza: Sulikowski St. Sp., Dębniiki.
Bochenkiewicz Rafał, Gorlice.
Eisen Naftal, Koweczyn.
Pinkas Birnbaum, Kraków.
(f) Gorecki i Sp., Kraków w. (Wyroby artystyczne ślusarskie, siatki i meble żelazne).
M. Jarra, Kraków.
L. Zieleniewski, Kraków.
Henryk Bogdanowicz, Lwów.
Piotrowicz i Szumant, Lwów.
Towarzystwo akcyjne dla fabrykacji srobu, nitów i muterek, Oświęcim.
Dobreński i Spka, Podgórze.
Hersch Schiffer, Stanisławów.
Chaim Izowek Koziner, Tarnopol.
Arcyśluzęca odlewnia żelaza, Żywiec.
Olaj: Mahler Markus, Nowy Sącz.
Reich M. H. i Sp., Ustrzyki dolne.
Jan Zeilleben, Schodniew.
Kupfer Izrael Kalm, Kraków.
Papierowe wyroby: Władysław Beldowski, Kraków (tutki, woreczki i pudełka).
Rudolf Herliczka, Kraków (tutki).
Bardach Zacharyusz, Lwów.
Elster bracia, Lwów.
Zygmunt Gieszkowski, Lwów (pudełka kartonowe).
Leon Koźnierski, Lwów.
Wierusz Niemojowski, Lwów.
Jan Dankiewicz, Stanisławów (woreczki).
Pudełka: (f) Głowacka Olga, Lwów.
Pudełka apieczne: A. Pacanowska — Kraków.
Papier: Fiałkowsy bracia, Biała.
Czerlańska fabryka papieru w Czerlanach.
(f) Kazimierz Lipiński, Kamienica.
Gemeiner Józef, Kraków.
Fabryka masy drzewnej, Zabłocie i Zakopane.
Pasy: Wurm Ignacy, Kraków.
Podzan Seweryn, Zabłocie.
Paszaty: Matczyńska K., Łąpszyn.
Powozy: Cyrankiewicz Stan., Kraków.
(f) Lickendorf M., zulfiski I., Lwów.
Michał Michalski, Lwów.
(f) Śliwiski Wład., Stanisławów.
(f) Szkoła kołodziejka w Kamionce strumliowej.
Ramy: (f) Piątkiewicz i Sp., Tarnopol.
Tauber, Lwów.
Rękawiczki i bandaże: Bogdanowicz H., Kraków.
Hermína Myszkowska, Kraków.
Cirok Jan, Lwów.
Czerwicki i Olszewski, Lwów.
Klimek Józef, Lwów.
Ser: Karol hr. Lanczkowski, Chłopy.
Krajowa fabryka serów, Niegowice.
Obszar dworski, Prze worsk.
Mycielski Fr. hr., Wisłoniowa.
Ślód: Tarnowski Zdzisław hr., Dzików.
Regenstrelf Maurycy, Husiatyn.
I. A. Johns, Kraków.
Roman hr. Potocki, Łańcut.
Góź Okocimski Jan, Okocim.
Stomiane maty i materace: Fabryka „Hygiea” J. Wojciechowski pod Kołomyja.
Smary: Ferdynand hr. Brunicki, Kłęczany.
Silberstein Rafał, Podgórze.
Fedorowicz M. dr. Rópa.
Szezołki: (f) Baltazar Bogucki, Kraków.
(f) Albert Wegner, Stryj.
Szkoła: Władysław Komorowski, Bojanów.
Nagler Samuel i Zwiebel Awner, Majdan górny.
Nagel Izrael, Majdan średni.

Lielien Adolf i dr. N. Maurycy, Wini-niki.
Huta szkła, Żódkiew.
Świeca i mydła: Fabryka Tien” Lwów (mydła toaletowe i apieczne, opatrunki). (f) Ilimng Oskar, Biała.
Samuel Gassner, Bochnia.
Markus Gassner, Chrzanów.
Heinberg i Ska, Drohojocz.
I. S. Friedmann, Kołomyja.
Julian Daniewicz, Kraków.
(f) Friedrich Edward i Juliusz, Lwów.
Brach bracia Tarnów (mydła toalet.).
Landesberg M. Ska, Lwów.
Szpagat i wyroby powroźnicze: Wałkowiński Józef, Kraków.
Leser Branda i Sp., Podgórze.
(f) Towarzystwo powroźnicze, Radymno.
(f) Albert Wegner, Stryj.
Taczki do rozmatych celów: Józef Barcik, Maków.
Tkackie wyroby: Grünspan Joachim, fabryka drelichów, Andrychów.
Towarzystwo chrześ. tkaczy, płóciemek kolorowych i bawelnianie drelichy, Andrychów.
Rudolf Fuchs, fabryka sukna, Biała.
Edmund Hahn, wyrób tow. płóc.
Karol Hess, wyrób fabr. sukna.
Rudolf Strzygowski, sukniennictwo Biała.
Brzek Marcin, ktacz, Białowa.
Potocki Roman hr. folusz, Brzoza król.
Jan Kopciński, przedz. sukna, Kęty.
(f) Zajacek F. i E. Lonkosz, f. sukna i koce, Kęty.
Jan Sager, wyrób tałesów i chustek wełnianych, Kołomyja.
Towarzystwo tkaczy, Komarno.
Mieczysław Gonet, Korczyzn.
(f) Michał Miesowicz, płótna i bielizna, Korczyzn.
Tow. tkackie św. Sylwestra.
Mordko Hildmann, tkactwo, Kossów.
Jakob Gronfeld, wyr. tałesów, Kraków.
(f) Tow. akc. wyr. tkackich i sukna, Łańcut.
(f) Tow. tkaczy, Gliniany (kilimy i koce).
Zipser Edw. i Syn, fabr.s.
Pludzar i Brüll, przedzalnia wełny, prania sukna, Mikuszowice.
Suchy Rudolf, karbonizowanie sukna, i siekanie wełny, Mikuszowice.
Leser bracia i Sp., mechaniczna przedzalnia konopli i juty, Podgórze.
Towarzystwo produkcyjne i handlowe, folusz, Rakszawa.
Spółka tkacka, wyrabia płótna, białezne stolowa, dywany, renzłki, chusteczki, materje na ubrania, Rychwałd.
W. Sznajdrowicz, serdaki, gułki, ulanki zakaopiańskie etc., Zakopane.
Pollak, serdaki, gułki, ulanki zakaopiańskie etc., Zakopane.
Józef Romanowicz, wyrób sukna szała-skiego i góralskiego, Żywiec.
Wagi: (f) Jan Stankiewicz.
Wata: Bernard Deutsch i Syn, Biała.
Buchen Zofia, Buczkowice.
Wapno: Wapiennik lwowski techników „Cuniów-Zeszycy” (biuro Lwów)
Wolnger i Spka, Korościatyn
Dr. Byk Glinna Nawaryta.
Liban Władysław, Podgórze.
Wiertlice narzędzia: Kolhut Karol, Nawojowa.
Perkins, Stryj.
Gal. Towarzystwo budowy wagonów i maszyn, Sanok.
Wolski, Schodniew.
Wody mineralne: Rząca i Chmurski, Kraków.
Zabawki: Szkoła krajowa, Jaworów.
(f) Karol Gartler, zabawki blaszane.
Zapałki: Bracia Lipszy, Skole.
Żaluzje: (f) Christof I., Lwów.